

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase seadusega on kavandatud muuta ja täpsustada keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust (KeHJS), et keskkonnamõju hindamise (KMH) menetlus oleks tõhusam ja kiirem ning väheneks halduskoormus, säilitades samal ajal keskkonna kaitstuse kõrge taseme. Eelnõu keskmes on tegevuslubade KMH menetlus, kuid mõned KMHd puudutavad muudatused aitavad kiirendada ka strateegiliste planeerimisdokumentide keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) menetlust. Muudatused keskenduvad eelkõige olukordadele, kus kohustusliku KMH algatamine ei ole põhjendatud, ning KMH menetluse nõuetele, kus esineb dubleerivaid ja/või vähese lisandväärtusega menetlustoiminguid ja -etappe ning sisunõudeid.

Kavandatavad muudatused on kokkuvõtvalt järgmised: 1. Muudetakse olulise keskkonnamõjuga tegevusi, mille kavandamisel on KMH kohustuslik, ja nende künniseid. Mitme tegevuse puhul (nt metsamaa raadamine, mere süvendamine ja merre kaadamine) asendatakse KMH kohustus eelhinnangu kohustusega. KMH tuleb algatada ainult juhul, kui see on olulise keskkonnamõju tõttu vajalik. Künniste muutmine põhineb võrdlusriikide analüüsil ja tegevuste tegelikul mõjul.

2. Täpsustatakse KMH/KSH alusmõistet „keskkonnamõju“, rõhutamaks, et KMH/KSH käigus inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale hinnatav mõju peab olema *keskkonna kaudu toimiv*, mitte otsene. Samuti jäetakse mõistest välja viide „heaolule“, kuna heaolu puhul on tegemist häiringute hindamisega, mitte olulise keskkonnamõju hindamisega. KeHJS keskendub olulise keskkonnamõju hindamisele.

3. Määratakse selgelt asjaomaste asutuste kaasamine KMH/KSH menetlustesse, asendades üldise loetelu ministri määrusega kehtestatava täpsustatud loeteluga, et vältida mittevajalikke seisukohtade küsimisi ja menetluste viivitusi.

4. Täpsustatakse KMH eelhinnangu andmise põhimõtteid, sealhulgas eelhinnangu kavandina esitatava teabe sisu ja ulatust. Eelhinnangu kavand koondab arendaja esitatava miinimumteabe ühtsele kujule, et otsustaja saaks hinnata, kas tegevusega võib kaasned a oluline keskkonnamõju ning kas KMH algatamine on vajalik.

5. Sätestatakse võimalus jätta KMH programm koostamata, kui varasemate samalaadsete tegevuste KMH/KSH põhjal on juba teada kavandatava tegevuse mõju olemus, uuringute tulemused ning eksperdid. Sellisel juhul saab otsustaja määrata KMH ulatuse KMH algatamise otsuses. Muudatus lühendab KMH menetlusaega hinnanguliselt kuni 5 kuu võrra.

6. Muudetakse KMH programmi ja aruande menetlus- ning sisunõudeid. Muudatused ühtlustavad toiminguid ning kaotavad dubleerivad tegevused.

7. Kaotatakse keskkonnamõju hindamise järelhindamise nõue, kuna seda ei ole rakendatud ning järelhindamise eesmärgid on täidetud tegevusloa põhjal tehtava seire kaudu.

8. Muudetakse KeHJSi rakendusakte, sh eelhinnangu ja aruande sisunõudeid ning eelhinnangu andmise kohustusega tegevusvaldkondade loetelu, et need oleksid kooskõlas kavandatud muudatustega.

Eelnõukohane seadus ei suurenda arendajate halduskoormust, tegevusloa andjate ehk otsustajate töökoormust ega avalikkuse (sh vabaühenduste) koormust, vaid vähendab tervikuna üldist menetluskoormust ning lihtsustab KMH menetlust.

Halduskoormus ja töökoormus väheneb eelkõige KMH programmiga seotud muudatuste tulemusena (programmi sisunõuete vähendamine; avaliku arutelu korraldamise nõudest loobumine; põhjendatud juhul programmi koostamata jätmine) ning võimalike kohustuslike

KMHde arvu vähenemisest (osade tegevuste KMH kohustuslikkus asendatakse eelhinnangu andmisega). Arendajate halduskoormust võib vähesel määral suurendada uus nõue, et eelhinnangu andmise kohustusega tegevuse korral tuleb otsustajale esitada eelhinnangu kavand, kuid seda kompenseerib asjaolu, et see kiirendab eelhinnangu andmise toimingut (sh võimaldab arendajal kohe esitada asjakohase info). See on ka otsustaja töökoormust vähendav lahendus.

Eelhinnangu kavandi muudatuse elluviimiseks vajalikud IT-arendused (eelhinnangu kavandi esitamise funktsioon KOTKASes ja ehtisregistris) tehakse olemasolevate arendusressursside arvelt ning see ei too kaasa sihtrühmale uusi kohustusi. Teatud tegevuste KMH kohustuslikkuse asendamine eelhinnangu andmise nõudega võib mõneti suurendada otsustajate töökoormust, samas vabaneb ressurss praeguste kohustuslike KMHde arvelt. Lisaks, asjaomaste asutuste kaasamise nõuete selgemaks muutmise tulemusena väheneb ka nende töökoormus (st KMH materjalidele seisukoha küsimine toimub vaid olukorras, kus esineb sisuline puutumus). Eespool kirjeldatud põhjustel ei ole vaja kohaldada halduskoormuse tasakaalureeglit, kuna muudatused ei suurenda koormust, vaid vähendavad tervikuna üldist menetluskoormust ja lihtsustavad KMH menetlust.

Kokkuvõttes kiirendavad kavandatud muudatused arendajatel tegevuste elluviimist. Samas ei vähene keskkonna kaitstuse tase, kuna kõik sisulised hindamiskohustused jäävad kehtima.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna keskkonnamõju hindamise valdkonna juht Rainer Persidski (rainer.persidski@kliimaministeerium.ee, 626 2973), KMH digipöörde projektijuht Eleri Kautlenbach (eleri.kautlenbach@kliimaministeerium.ee, 626 9105) ning nõunikud Ülle Luiks (ulle.luiks@kliimaministeerium.ee, 623 1220) ja Lilli Tamm (lilli.tamm@kliimaministeerium.ee, 626 9133). Eelnõu koostamisel osales ka Keskkonnaameti keskkonnakorralduse büroo peaspetsialist (taastuveneergetika) Irma Pakkonen (irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee).

Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Triin Nymann (triin.nymann@kliimaministeerium.ee, 626 2927).

Keeletoimetaja oli Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi teise Riigikogu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu loomiseks ei koostatud väljatöötamiskavatsust (VTK), kuna eelnõu ettevalmistamisel on juba läbitud põhjalik KMH teenusedisaini protsess, mille käigus selgitati välja KMH menetluse kitsaskohad ning võimalikud lahendusvariandid, kaasates ka KMH osalised (vt peatükk 3.1). Teenusedisaini tulemused täidavad VTK eesmärgid, kirjeldades probleeme, nende põhjuseid ja muutmise vajadust. Seetõttu ei anna VTK koostamine sisulist lisaväärtust ja selle koostamine ei ole praegusel juhul kooskõlas haldusmenetluse otstarbekuse põhimõttega.

Kavandatud muudatused on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega: eelnõu ei puuduta otseselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta¹ (KMH direktiiv) ülevõtmist, aga on sellega kooskõlas.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02011L0092-20140515>.

Eelnõukohase seadusega muudetakse:

- keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse redaktsiooni RT I, 08.07.2025, 55 (jõustunud 01.09.2025).

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Eesmärk on muuta KMH menetlus tõhusamaks ja kiiremaks, jättes ära sisult dubleerivad ja vähese lisaväärtusega menetlustoimingud/-etapid ja sisunõuded ning kaotades nende tegevuste KMH nõude, mille puhul KMH kohustuslikkus ei ole põhjendatud. Seeläbi vähendatakse otsustajate töökoormust ning arendajate halduskoormust, tegemata järeleandmisi keskkonna kaitstuses.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Ülevaade keskkonnamõju hindamise teenusedisainist ja selle jätkutegevustest

KMH teenusedisaini² tehti Kliimaministeeriumi tellimusel ajavahemikus september 2024 – juuli 2025. Projekti eesmärk oli uuendada KMH teenust nii, et see oleks kiirem, andmepõhisem, läbipaistvam ja kasutajale mugav.

Projekti (töövõtja) meeskonda kuulusid Nortal AS, Lemma OÜ, OÜ Hendrikson & Ko ning Ellex Raidla Advokaadibüroo OÜ. Töö oluliseks osaks oli KMH peamiste osaliste esindajatega fookusrühmade arutelude korraldamine. Fookusrühmades (kokku 19 kohtumist) osalesid: arendajad; KMH (juht)ekspertid; otsustajad (Keskkonnaamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, kohaliku omavalitsuse esindajad); asjaomased asutused (Keskkonnaamet, Transpordiamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, kohaliku omavalitsuse esindajad); avalikkuse ja keskkonnaorganisatsioonide esindajad. Lisaks intervjueriti keskkonnaotsuste infosüsteemi (KOTKAS), keskkonnaseire infosüsteemi (KESE), e-ehitisregistri ja Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) tooteomanikke.

Alustuseks selgitati KMH teenusedisaini käigus välja praegune olukord (*AS-IS*). Tuvastati, et praegune KMH menetlus on liialt aeglane, käsitöömahukas ja ebaühtlane. Suur osa tööprotsessist toimub endiselt e-kirjade ja dokumendiregistrite kaudu, mis tekitab viivitusi, dubleerimist ja halduskoormust. Menetluse käigus koostatakse eelhinnangud, programmid ja aruanded on sageli mahukad, keerulised ning erineva struktuuriga, mistõttu on neid raske võrrelda ja analüüsida. Dokumentide kvaliteet ja vormistus sõltuvad koostajate isiklikust praktikast, mis raskendab nii otsustajate tööd kui ka avalikkuse arusaamist hindamise tulemustest. Keskkonnaandmete kättesaadavus on puudulik – vajalik info on hajutatud eri registritesse või puudub sootuks, mis sunnib eksperte tegema palju käsitööd ja mis võib hindamisel põhjustada ebatäpsusi. Ka järelhindamise süsteem peaaegu puudub: seireandmeid ei koguta ühtselt ega kasutata KMHde kvaliteedi parandamiseks. Lisaks on menetlusprotsessis toiminguid ja etappe, mis on sisu poolest formaalsed ega lisa väärtust, samas aga pikendavad menetluse kestust.

Seejärel töötati KMH teenusedisaini käigus välja KMH teenuse tulevikulahendus (*TO-BE*), mille keskmes on terviklik digitaalne lähenemine kogu menetlusele. Uus mudel põhineb KMH infosüsteemil (KMHIS) – ühtsel digitaalsel menetluskanalil, mis ühendab kõik osalised ja koondab menetlusega seotud tegevused ühte keskkonda. Dokumente koostatakse ühtse vormi põhjal, mis võimaldab koostada eelhinnangu, programmi ja aruande standarditud struktuuris

² KMH teenusedisaini materjalid on leitavad Kliimaministeeriumi [kodulehel](#).

ning toetab automaatset eeltäitmist ja kontrolli. KMHIS tugineb andmepõhisusele ja automaatkontrollidele, mis jälgivad tähtaegu, hindavad sisuväljade ja vorminõuete täidetust – seeläbi vähendatakse vigade ja tagasilükete riski. Tähtsal kohal on ka andmete kättesaadavus ja liidestused erinevate keskkonnaandmete registrite, seireandmete ja ruumiandmebaasidega, mis võimaldavad andmeid taaskasutada ja võrrelda varasemate hindamistega. Uus teenus loob eeldused tehisintellekti ja automatiseerimise rakendamiseks, näiteks dokumentide koostamise, sisu analüüsi ja kvaliteedikontrolli toetamiseks. Samuti rõhutab see selget rollijaotust arendajate, otsustajate ja ekspertide vahel ning pakub neile juhiseid, koolitusi ja näidismaterjale, et tagada ühtne arusaam ja kvaliteetne menetluskultuur. Kõik KMH menetlusega seotud dokumendid talletatakse keskse KMH andmebaasi kaudu, mis võimaldab varasemate juhtumite kiiret võrdlemist ja toetab järeelhindamise süsteemi kujunemist.

Uue KMH teenusemudeli rakendamine eeldab nii õigusloomealaseid muudatusi kui ka mitteregulatiivseid toetustegevusi, mis aitavad tagada sujuva ülemineku digiajastule sobivale KMH teenusele. Õiguslikes muudatustes keskendutakse esmalt menetluslikele ja sisulistele muudatustele, mille eesmärk on muuta hindamisprotsess kiiremaks ja sisulisemaks. Kavandatakse võimalus jätta ära vähese praktilise väärtusega toimingud. Samuti nähakse ette, et KMH programmi koostamine ei ole alati kohustuslik, vaid seda saaks otsustaja kaalutlusel vältida juhtudel, kus olulised keskkonnamõjud ja hindamismeetodid on juba piisavalt teada. Lisaks täpsustatakse eelhinnangu, programmi ja aruande sisunõudeid: nt eelhinnangutes rõhutatakse asjakohasuse põhimõtet ja programmides vähendatakse kohustuslike teemade arvu. Eelnõukohases seaduses kavandatud muudatusettepanekud lähtuvad nimetatud põhimõtetest.

Kui menetluslik ja sisuline raamistik on uuendatud ning ärianalüüsid (2025–2026) jms eeltööd valminud, luuakse õiguslik alus KMH infosüsteemi (KMHIS) kui ametliku menetluskanali rakendamiseks (eelduslikult 2027. a). Selle käigus määratakse kindlaks andmepäringute, liidestuste ja automaatkontrollide põhimõtted, mis võimaldavad üleminekut andmepõhisele ja automatiseeritud menetlusele.

Õigusloomele lisaks viiakse ellu mitteregulatiivsed tegevused, mis toetavad uute lahenduste kasutuselevõttu ja ühtlustavad praktikat. Nende hulka kuulub KMH infoteenuse ja otsustuspuu loomine arendajate ja ametnike teadlikkuse suurendamiseks, otsustajate ja ekspertide menetluspraktika ühtlustamine ning koolituste ja juhendmaterjalide koostamine. Need aitavad osalistel mõista uusi tööpõhimõtteid ja rollijaotust (eelduslikult 2027–2029).

3.2. Eelnõu koostamisel aluseks võetud analüüsid

2025. aasta oktoobris valmis Kliimaministeeriumi tellimusel analüüs³ KeHJSi ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi ka kui *tegevusvaldkondade määrus*) nimetatud taastuvenergeetikaga seotud tegevuste ja nende künniste hindamiseks (edaspidi *künniste analüüs*; töö tegi Maves OÜ). Töö eesmärk oli taastuvenergeetikaprojekte silmas pidades analüüsida, milliseid KeHJSis nimetatud KMH kohustustega tegevuste ning tegevusvaldkondade määruses nimetatud eelhinnangu kohustusega tegevuste künniseid oleks asjakohane muuta.

Projekti käigus töötati läbi asjakohased KMH/KSH aruanded ja eelhinnangud ning analüüsiti teemakohast teaduskirjandust ja võrdlusriikide (Soome, Läti, Poola, Suurbritannia, Taani) õigusakte. Samuti tehti intervjuud kohalike omavalitsustega (Tartu Linnavalitsus, Saaremaa Vallavalitsus, Tallinna Linnavalitsus), Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti ning

³ Analüüs on leitav Kliimaministeeriumi [kodulehel](#).

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga. Lisaks korraldati fookusrühma kohtumine MTÜga Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing.

Analüüsi jätkuna on koostamisel künniste analüüsi 2. töö (edaspidi *künniste 2. analüüs*; töö tegija Maves OÜ), mis käsitleb teisi enamlevinud KeHJSis ja tegevusvaldkondade määruuses nimetatud enamrakendatavaid sätteid. 2025. aasta novembris valmis künniste 2. analüüsi vahearuanne, milles käsitletakse KeHJSis nimetatud ehk KMH kohustusega tegevusi ning analüüsitakse, milliseid KMH künniseid oleks asjakohane muuta.

Eelnõus esitatud KeHJSi § 6 lõikes 1 loetletud tegevuste künniste muudatusettepanekud lähtuvad eespool nimetatud analüüsides tehtud ettepanekutest. Samuti on vaja ajakohastada neid KMH eelhinnangu kohustusega tegevusi, mis on seotud KeHJSi § 6 lõikega 1 ning loetletud tegevusvaldkondade määruuses.

Lisaks on eelnõuga kavandatud muuta § 6 lõikes 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevusi, mille puhul ei tule KMH kohustuslikkus KMH direktiivist. KMH teenusedisaini käigus koostatud õigusanalüüsis⁴ võrreldi KMH direktiivis ning KeHJSis ja selle alusel kehtestatud tegevusvaldkondade määruuses sätestatud. Võrdlusanalüüsist järeldus, et direktiivi I lisa ja KeHJSi vastava loetelu vahel on sisulisi erinevusi, muu hulgas sisaldab KeHJS mere, Peipsi järve, Lämmijärve ja Pihkva järve süvendamisega, samuti kaadamisega, prügila püstitamise ja sulgemisega ning metsamaa raadamisega seotut. Samuti on tegevusvaldkondade määruuse paljud sätted oluliselt täpsemad ning eelhinnangu kohustus sätestatud laiemalt kui direktiivis.

3.3. Eelnõu sisu

Eelnõukohase seadusega muudetakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust.

Punktiga 1 täpsustatakse §-s 2¹ sätestatud terminit „keskkonnamõju“: mõju inimese tervisele avalduva mõju puhul lisatakse täpsustus „sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju“. Kehtivas sättes ei ole keskkonnamõju piisavalt selgelt määratletud, mistõttu on töös keeruline piiritleda, milliseid mõjusid tuleb KMH/KSH tegemisel hinnata ja kuidas eristada olulisi keskkonnamõjusid muudest sotsiaalsetest või majanduslikest mõjudest. See on tekitanud menetlustes vaidlusi, korduvaid täiendamisevajadusi ja seeläbi menetluste venimist. Muudatus on vajalik õigusselguse huvides, et ühtlustada hinnatavate mõjude käsitlust ja vältida olukordi, kus ebamäärase termini tõttu muutub hindamisprotsess põhjendamatult ajamahukaks.

Muudatusettepanekus on juhitud keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (KeÜS) kasutatavast terminist „keskkonnahäiring“⁵. Samuti on juhitud „Keskkonnamõju hindamise käsiraamatust“ (Pöder, T., 2018), kus on muu hulgas selgitatud, et „*sotsiaalsed ja tervisemõjud realiseeruvad füüsilistes, keemilistes ja bioloogilistes keskkonnakomponentides avalduvate mõjude kaudu, s.t peamiselt kaudsete mõjudena*“. See tähendab, et mõju inimese tervisele või varale on keskkonnamuutuse tagajärg, mitte iseseisev nähtus. Samasugust loogikat on väljendatud ka „Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamatus“ (Peterson, K. jt, 2017), kus rõhutatakse, et „*keskkonnamõju hindamine, sealhulgas keskkonnamõju strateegiline hindamine, on üks olulisematest töövahenditest, millega prognoosida ja ennetada*

⁴ <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnamoju-hindamise-reform#viidi-labi-oigusanal>.

⁵ Keskkonnahäiring on inimegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata.

inimtegevusega kaasnevat ebasoodsat mõju looduskeskkonnale ja selle kaudu inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale“.

Kõnealuse täienduse eesmärk on rõhutada, et KeHJSi tähenduses hõlmab „keskkonnamõju“ mõiste olukordi, kus kavandatava tegevuse tagajärjel toimub muutus keskkonnas ning selle muutuse kaudu avaldub mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale. Keskkonnamõju mõiste annab raamistiku ja suunise KMH/KSH ulatuse määramiseks. Selle kaudu määratakse, milliseid kavandatava tegevuse tagajärgi ja millises ulatuses tuleb hindamise käigus käsitleda. KMH/KSH tähelepanu kese on olulisel keskkonnamõjul ning selle vältimisel ja leevendamisel. Kui kavandatava tegevuse elluviimisel kaasneb oluline muutus/mõju looduskeskkonnas, mille kaudu avaldub oluline mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale, siis käsitletakse seda olulist mõju ka KMH/KSH raames. Näiteks võib oluline keskkonnamõju inimese tervisele või varale avalduda kaudselt keskkonna kaudu, kui:

- maavara kaevandamisel põhjavee taseme alanemise tõttu kaev kuivab või joogivee kvaliteet halveneb ning seeläbi avaldub oluline mõju inimese tervisele;
- maavara kaevandamisel või ehitustegevuses kasutatavate lõhketöödega või vaiamisega kaasnev vibratsioon tekitab pragusid hoone vundamendis ja seeläbi avaldub oluline mõju inimese varale.

Kui kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne olulist mõju looduskeskkonnale, siis järelikult ei saa keskkonnamuutuse kaudu kaasneda ka olulist mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale. Seega sellises olukorras ei ole KMH/KSH raames vaja hinnata mõju inimese tervisele, kultuuripärandile või varale. Näiteks kuuluvad siia:

- sotsiaalsetest teguritest tingitud tervisemõjud, sh stress, ärevus või suurenenud riskitaju olukorras, kus arenduse suhtes tuntakse põhimõttelist vastumeelsust või kardetakse terviseriski ilma keskkonnaseisundi olulise muutuseta (nt oluline mõju pole tuvastatud või see on leevendatud);
- visuaalne mõju⁶, mis puudutab üksikisiku vaatevälja või esteetilist tajutust, nt olukord, kus uus hoone varjab senise vaate või tekitab subjektiivset visuaalset ebamugavust;
- ebamugavus liiklusköormuse suurenemise või parkimissurve tõttu, kui müratasemed ja heitkogused jäävad normväärtuste piiridesse (sellised mõjud on eelkõige sotsiaalmajanduslikud, mitte keskkonna kaudu avalduvad tervisemõjud või mõju varale);
- kinnisvara väärtuse või kasutusvõimaluste muutus, mida ei põhjusta keskkonnaseisundi muutuses, näiteks olukord, kus arenduse lähedus tekitab rahulolematust, hirmu kinnisvara väärtuse languse ees või ebamugavustunde, kuid müra-, vibratsiooni-, õhu- või muud mõjud jäävad piirnormide piiresse.

Kirjeldatud mõjud võivad küll mõjutada inimeste mugavustunnet, kuid ei ole oluline keskkonnamõju KeHJSi mõttes, sest neid ei põhjusta keskkonnakomponenti olulised muutused. Sellist lähenemist toetab ka Euroopa Kohtu lahend (Euroopa Kohtu otsus C-420/11), mille kohaselt KMH direktiiv ei nõua selliste mõjude hindamist, mis on puhtalt majanduslikku või sotsiaalset laadi, nagu kinnisvara väärtuse muutus, riskitaju, stress või muud subjektiivsed tajumõjud, kui need ei teki kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju tagajärjel toimunud keskkonnaseisundi muutusest.

Samas jäetakse muudatusettepanekuga termini „keskkonnamõju“ määratlusest välja viide inimese heaolule. KeÜSis on heaolu seotud keskkonnahäiringuga, millena mõeldakse ka sellist

⁶ Visuaalseid ja maastikulisi mõjusid hinnatakse KMH/KSH raames juhul, kui kavandatav tegevus mõjutab maastikku kui keskkonnakomponenti ulatuslikult, sh selle esteetilist kvaliteeti, identiteeti või kultuuriväärtust (nt tuulepargid, suuremahulised tööstusrajatised, kõrgepingeliinid või muud objektid, millel on oluline maastikuline ja ruumiline ulatus). Sellisel juhul võib visuaalne mõju kujutada endast olulist keskkonnamõju KeHJSi tähenduses.

ebasoodsat mõju, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Sellisel juhul ei ole heaolu kontekstis tegemist olulise keskkonnamõjuga KeHJSi tähenduses, vaid häiringuga, mis võib mõjutada inimese heaolu, kuid see ei ületa keskkonnataluvust, ei põhjusta keskkonnas pöördumatuid muutusi ega sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit või vara (st ei ole KeHJSi käsitusallas olev oluline keskkonnamõju). Heaolu käsitlemine kuulub sotsiaalsete mõjude laiema hindamise valdkonda, mitte KeHJSi reguleerimisalasse. Lisaks, heaolu käsitlemist ei nõua ka KMH ega KSH direktiivid. Muudatus aitab selgemalt eristada KeHJSi ja KeÜSi mõistesüsteeme. Muudatusettepaneku tõttu on vaja asjakohaselt korrigeerida keskkonnaministri 16.08.2017 määrust nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (määruse kavand on esitatud lisas, kavand 1) ning keskkonnaministri 01.09.2017 määrust nr 34 „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“ (määruse kavand on esitatud lisas, kavand 2).

Punktiga 2 muudetakse §-s 2² sätestatud terminit „oluline keskkonnamõju“. Kuna eelnõuga loobutakse viitest inimese heaolule, on seetõttu vaja korrigeerida ka terminit „oluline keskkonnamõju“. Muudatusettepaneku selgitus on esitatud eelmise punkti juures.

Punktidega 3–5 muudetakse § 2³, kus on defineeritud termin „asjaomased asutused“. Kuna asjaomaste asutuste täpsustatud loetelu on kavas kehtestada keskkonnavaldkonna eest vastutava ministri (eelnõu koostamise ajal energeetika- ja keskkonnaministri) määrusega (st määratakse kindlaks alused, mille korral tuleb konkreetne asutus asjaomase asutuseks KMH/KSH menetlusse kaasata), siis ei ole kehtiva § 2³ lõike 1 võimalike asjaomaste asutuste üldine loetelu enam asjakohane ning sellest loobutakse (**punkt 3**). Samal põhjusel tunnistatakse kehtetuks § 2³ lõige 2, kus on täpsustatud Kliimaministeeriumi ja Keskkonnaameti kuulumine asjaomaste asutuste hulka (**punkt 5**). Vt ka järgmise muudatusettepaneku selgitust.

Punktiga 4 lisatakse § 2³ lõige 1¹, millega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega asjaomaste asutuste täpsustatud loetelu. Tegemist on KMH teenusedisaini käigus välja toodud probleemkohaga ning muudatuse eesmärk on muuta asjaomaste asutustega konsulteerimine tõhusamaks ja tulemuslikumaks (seda nii otsustajale kui ka asjaomasele asutusele). Kehtiva asjaomaste asutuste üldise loetelu asemel valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatava täpsustatud loetelu kasutuselevõtt määrab selgelt olukorrad (KMH/KSH menetlused), millisel juhul tuleb konkreetne asutus kaasata konkretsesse menetlusse asjaomase asutuseks, kellelt küsitakse KMH/KSH materjalide (eelhinnang, programm, aruanne) kohta seisukohta. Praegu on pigem tavapärane, et otsustaja saadab materjalid n-ö igaks juhaks seisukoha esitamiseks asutusele, kellel tegelikult puudub puutumus või huvi konkretses menetluses osaleda – see toob asutustele kaasa lisatöö ning võib ka pikendada menetluse kestust. Näiteks võib asutus vastata alles tähtaja viimastel päevadel ning märkida, et tegevus ei kuulu tema pädevusse, või paluda lisaselgitusi, mis ei ole sisuliselt vajalikud, kuid mis on talle olulised oma puutumuse tuvastamiseks – seeläbi kogu menetluse kestus aga pikeneb. Mõnel juhul ei pruugi asutus aga üldsegi vastata, mistõttu peab otsustaja ootama tähtaegade möödumist ning menetlus venib ilma sisulise vajaduseta. Kavandatud muudatuse eesmärk ongi muuta asutustega konsulteerimise selgeks ning vältida kirjeldatud kitsaskohti. Muudatuse kavandamisel võeti eeskujuna planeerimisest, mille § 4 lõike 4 alusel on Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused⁷. Määruse kavand on esitatud lisas (kavand 3).

Punktiga 6 täpsustatakse § 2⁴ nende sätete loetelu, milles nimetatud menetlustähtaegu võib põhjendatud juhul pikendada. Paragrahvist jäetakse välja viited § 17 lõikele 1¹ ning § 21 lõikele

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122024039>.

4 (need tunnistatakse kehtetuks). Paragrahvi täiendatakse viidetega § 11 lõikele 2² ning § 11¹ lõikele 5 (vt selgitusi vastavate muudatusettepanekute juures).

Punktiga 7 jäetakse § 3¹ lõikest 2 välja sõna „heaolule“. Kuna eelnõuga loobutakse termini „keskkonnamõju“ määratluses viitest inimese heaolule, on vaja korrigeerida ka kõnealust sätet. Muudatusettepaneku selgitus on esitatud punkti 1 juures.

Punktiga 8 täiendatakse § 3² punkti 1 selliselt, et KMH menetluses on KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemise etapi osa asjakohasel juhul ka KMH ulatuse määramine. Muudatuse vajalikkust on selgitatud KMH programmi koostamata jätmise erandi juures (vt punkt 20).

Punktiga 9 muudetakse § 3² punkti 2 selliselt, et KMH menetlus koosneb *asjakohasel juhul* KMH programmi koostamise etapist. Samas jäetakse punkti sõnastusest välja tekstiosa „sealhulgas keskkonnamõju hindamise ulatuse määramine“. Muudatuse vajalikkuse põhjendus on sama nagu eelmise punkti puhul (st KMH ulatus võidakse määrata juba algatamise otsusega, mitte ainult programmiga).

Punktiga 10 muudetakse § 6 lõike 1 punkti 5. Muudatuse kohaselt on tuuleparkide puhul KMH algatamine kohustuslik, kui tuulikuid on vähemalt 10 või nende koguvõimsus vähemalt 45 MW, seda sõltumata tuulepargi asukohast (tuuleparki kavandatakse kas merel või maismaal). Kehtiva sätte kohaselt on KMH kohustuslik tuuleelektrijaama püstitamisel veekogusse. Maismaa tuulepargid kuuluvad eelhinnangu andmise kohustusega tegevuste hulka (eelhinnang tuleb anda, kui rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaama koguvõimsus on üle 7,5 megavati). Kõnealune muudatusettepanek lähtub Maves OÜ koostatud künniste analüüsist, milles arvestati lisaks riigisisestele KMH eelhinnangutele ja aruannetele ka võrdlusriikide (sh Soome ja Läti) vastavaid künniseid ning asjakohast teaduskirjandust.

Meretuuleparkide võimalikud mõjud on seotud elupaikade muutumise ja linnustiku häirimisega, ehitusfaasis ka müra ja vibratsiooni tekitamise ning setete ja vee kvaliteedi mõjutamisega. Künniste analüüsis järeldata põhjal ei kaasne meretuuleparkidega tõenäoliselt olulist keskkonnamõju või on oluline keskkonnamõju leevendatav, pidades muu hulgas silmas, et avamere elupaigad on enamasti ulatuslikud ning meretuuleparkide rajamine ei too kaasa nende täielikku hävimist. Olulise keskkonnamõju esinemist nt väärtuslikele põhjaelupaikadele on paljudel juhtudel võimalik olemasolevatele andmetele tuginedes ennustada. Seega tuleks KMH eelhinnangu andmisel hinnata mereelupaikade ulatust, iseloomu ja andmete täpsust ning seda, kas meretuulepargi rajamisega võib kaasneda oluline mõju (kui tegevuse maht jääb alla KMH künnise).

Maismaatuuleparkide rajamine võib maastikku, sh ökosüsteeme mõjutada, mistõttu võib keskkonnamõju hindamine vajalik olla. Väärtuslikele elupaikadele olulise mõju vältimiseks tuleks künniste analüüsis tehtud ettepaneku kohaselt ka väiksemate tuuleparkide (sh kuni viis tuulikut, erinevalt praegusest nõudest) rajamisel teha eelhinnang. Seetõttu muudetakse ka tegevusvaldkondade määrust (määruse kavand on esitatud lisas, kavand 4) ning kavas on sätestada, et eelhinnang tuleb anda viie või enama tuulikuga tuulepargi rajamisel (sõltumata tuuliku võimsusest või kõrgusest) või vähemalt ühe tuuliku püstitamisel, kui selle kõrgus on vähemalt 30 meetrit. See annab võimaluse rajada eelhinnanguta väiksemas mahus tuulikuid (kuni neli), mis jäävad madalamaks kui 30 meetrit.

Maismaatuuleparkide puhul on asjakohane märkida, et Riigikogu menetluses oleva taastuvenergia direktiivi muudatuste ülevõtmise eelnõuga (atmosfääriõhu kaitse seaduse ja

teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu⁸ 697SE) sätestatakse taastuenergia eelisarendusalade mõiste ja erisus tavapärasest KMH menetlusest. Taastuenergeetika eelisarendusalad on alad, mille detail- või eriplaneeringu käigus tehtud KSHs on jõutud järeldusele, et tuulepargi rajamisega ei kaasne ebasoodsaid mõjusid. Eelisarendusaladele kavandatava tuulepargi loamenetluses KMHd üldjuhul ei algatata, seda saab teha ainult erandjuhtudel, kui võib esineda ettenägematu mõju või erakorraline asjaolu, mida varem planeeringu KSH käigus ette ei olnud näha või mis ei olnud teada. Samuti ei ole vaja anda eelisarendusaladele kavandatavate tuuleparkide loamenetluses KMH eelhinnangut.

Seega ei puuduta kõnealune tuuleparkide künnise muudatus planeeringutega kavandatavaid maismaatuuleparke, mis määratakse eelisarendusalaks, sest nende puhul edaspidi üldjuhul KMH ja KMH eelhinnangu vajadust ei teki. Siiski ei saa välistada tuuleparkide puhul KMH eelhinnangu andmise või KMH algatamise vajadust ning säte on vajalik juhuks, kui tuuleparki kavandatakse väljaspool eelisarendusalasid, sh merel (eelisarendusala mõiste ei laiene merele).

Künniste analüüsi põhjal võiks kõikide tuuleparkide korral (sõltumata asukohast) kaaluda KMH eelhinnangu andmise nõude määramist, kuid probleemiks võib osutuda asjaolu, et suure tõenäosusega jõuaksid kõik eelhinnangud (mis on omakorda tömahukad materjalid) KMH algatamiseni, kuna on vaja põhjalikumalt uurida näiteks kavandatava tegevuse alal olevate loodusdirektiivi ja merestrateegia elupaikade seisundit. Seega, arvestades ka teiste riikide õiguspraktikat ja tuginedes asjakohasele teaduskirjandusele, on künniste analüüsis esitatud soovitus kehtestada Soomega sarnane KMH kohustuslikkuse künnis: tuulikute arv vähemalt 10 või koguvõimsus vähemalt 45 MW ning see künnis kehtib nii maismaale kui ka merele kavandatavatele tuuleparkidele. Väiksema tegevusmahuga tuulikutele rakendub eelhinnangu nõue.

Punktidega 11 ja 12 muudetakse vastavalt § 6 lõike 1 punkte 17 ning 17¹. Punkti 17 muudatuse kohaselt ei ole mere süvendamine (alates 10 000 kuupmeetrist) enam olulise keskkonnamõjuga tegevus ja KMH algatamine ei ole kohustuslik. Teiste selles punktis nimetatud veekogude puhul säilib KMH kohustus. Punkti 17¹ muudatuse kohaselt ei ole merre kaadamine ja tahkete ainete paigutamine (alates 10 000 kuupmeetrist) enam olulise keskkonnamõjuga tegevused ning KMHd algatada ei ole vaja.

Mõlemad nimetatud muudatusettepanekud põhinevad künniste analüüsil, milles on tehtud ettepanek asendada mere süvendamisel ja merre kaadamisel KMH kohustus KMH eelhinnangu kohustusega. Analüüsi käigus käsitletud KMHdest on selgunud, et meres tehtavate töödega kaasneb erisuguseid mõjusid, kuid need on leevendatavad (nt tööde vältimine kalade kudemis- ja lindude pesitsusperioodil; süvendustöödel setete analüüsimine reostusainete suhtes). Künniste analüüsi kohaselt sõltub mõju konkreetsetest asjaoludest (sh rannikuelupaiga suurus, aga ka muud kaitstavad elupaigad), näiteks mida rohkem avamere suunas, seda väiksemaks muutub sama mahuga tegevuse mõju elupaikadele (kui tegevus jääb väljapoole kaitstavaid alasid ja elupaiku). Mõju ulatus sõltub eelkõige süvendamise mahust, tegevuse asukoha keskkonnaseisundist ja kasutatavast tehnoloogiast.

Lisaks sõltub tegevuse mõju meres sellest, kas see toimub juba varem süvendatud ja sadama kasutuses oleval alal, kaitsealal või Natura 2000 võrgustiku alal, samuti kas tegemist on kalade kudemis- või toitumisalaga. Kui kaadamine on kavandatud sellisele kaadamisalale, mille sobivust on varem hinnatud ja kaadamise maksimaalsed võimalikud mahud määratud, siis ei põhjusta see tõenäoliselt olulisi muid mõjusid merekeskkonnale. Meres tehtavate töödega

⁸ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3ce1abd6-78b0-49cf-bcaf-e1f7257485a9/atmosfaariohu-kaitse-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus-taastuenergia-direktiivi-muudatuste-ulevotmine/>.

kaasnevate mõjude puhul on leevendavad meetmed teada ning leevendusmeetmeid saab määrata ilma KMHta. Seetõttu on analüüsi järgi põhjendatud kaotada KMH kohustus ja asendada see KMH eelhindangu kohustusega, et iga kord hinnata võimaliku eeldatavalt olulise keskkonnamõju avaldumist.

Tegevusvaldkondade määruses on sätestatud veekogudes kavandatavate tegevuste KMH eelhindangu künnised, mis nii mere süvendamise kui ka merre kaadamise korral on 500 kuupmeetrit. Keskkonnaameti ettepanekul on kavas määruses muuta § 11 punkti ⁷² selliselt, et KMH eelhindangu andmise künnist süvendamise puhul tõstetakse seniselt 500 kuupmeetrit 1500 kuupmeetriks. Ettepanekut toetab ka künniste analüüs ja seda nii süvendamise kui ka kaadamise korral (st mõlema tegevuse puhul tõsta künnis kuni 1500 kuupmeetriks). Muudatus on osaliselt seotud 01.09.2025 jõustunud veeseaduse (edaspidi *VeeS*) muudatusega, millega lisati väheolulise mõjuga tegevuste loetellu mere süvendamine sadama akvatooriumis mahuga 100 kuni 1499 kuupmeetrit. Kaadamise puhul määruse künnist ei muudeta, sest künnist muudeti *VeeS*is ainult süvendamise puhul ning *VeeS*is ja tegevusvaldkondade määruses sätestatud kaadamise künnised peaksid olema selguse huvides omavahel kooskõlas.

Punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks § 6 lõike 1 punkt 24. Kehtiva KeHJSi kohaselt on vähemalt 1,5 hektari suuruse alaga prügila sulgemine olulise keskkonnamõjuga tegevus, kuid tuginedes Maves OÜ koostatud künniste 2. analüüsi vahearuandele asendatakse KMH kohustus eelhindangu kohustusega. Seetõttu muudetakse ka tegevusvaldkondade määrust ning keskkonnaministri 29.09.2004 määrust nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ (edaspidi *prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise määrus*) (määruse kavand on esitatud lisas, kavand 5).

Künniste 2. analüüsis on selgitatud, et seni on prügilate sulgemise KMHsid tehtud eelkõige tehniliste lahenduste sobivuse kontrollimiseks (nt kas põhjavee projekteeritud kaitsemeetmed on piisavad), ent kohustusliku KMH tegemine ainult tehniliste lahenduste sobivuse väljaselgitamiseks ei ole põhjendatud. Lisaks on prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise määrusega seatud konkreetset keskkonnanõuded, millest prügila sulgemisel tuleb lähtuda. Siiski, arvestades tegevuse võimalikku mõju veele ja (vähemal määral ka) välisõhule (gaaside heide), on asjakohane vähemalt 1,5 hektari suuruse prügila sulgemisel anda eelhindang, et selgitada välja, kas tegevusega võib kaasneda oluline keskkonnamõju.

Punktiga 14 tunnistatakse kehtetuks § 6 lõike 1 punkt 31¹. Kehtiva KeHJSi kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus üle 100 hektari suuruse pindalaga metsamaa raadamine, kuid künniste analüüsi ettepanekul asendatakse KMH kohustus KMH eelhindangu kohustusega. Senised KMHd käsitlevad küll metsamaa raadamist, aga see ei ole olnud ainus olulise keskkonnamõjuga tegevus ja KMH algatamise põhjus, vaid raadamist on hinnatud kui näiteks mõne suurarendusega kaasnevat tegevust.

Künniste analüüsi kohaselt toimuvad metsamaa raadamisega ökosüsteemis paratamatult suured muutused ning peamised raadamisega kaasneva keskkonnamõju põhjustajad on kuivendamine, puude raiumine, pinnase ettevalmistus ning maakasutuse muutmisega seotud tegevused. Need tegevused mõjutavad metsaökosüsteeme, kuid ökoloogiline tundlikkus sõltub ka metsa väärtusest ja uuest maakasutusest. Kui mets asendub täielikult tehiskeskkonnaga, näiteks elamurajooni või tööstuspargiga, on ebasoodsad mõjud loodusele enamasti suuremad kui näiteks tuulepargi rajamisel. Seega mõju olulisus ja leevendusmeetmed sõltuvad suuresti tegevuse iseloomust ja ulatusest ning konkreetsest asukohast ja elupaigast (sh elupaiga suurus) ja selle kohta olevast informatsioonist (uuritus). Seetõttu ei pruugi iga raadamine olla olulise keskkonnamõjuga ning vajada KMHd ja põhjalikke uuringuid, vaid on põhjendatud kaotada raadamise KMH kohustus ja asendada see KMH eelhindangu kohustusega. Analüüsi käigus

uuritud võrdlusriikide KMH algatamise või eelhinnangu künnised on erinevad (Soome puhul KMH kohustuslikkus 200 hektarit, Läti puhul eelhinnangu kohustuslikkus 50 hektarit). Mõju võimalikkust arvestades on analüüsis tehtud ettepanek muuta künnist ning tuua see eelhinnangu puhul mõnevõrra allapoole, kasutades Lätiga sarnast KMH eelhinnangu künnist ja määrata selleks 50 hektarit. Kui väiksemal alal raadamise puhul ei saa välistada ebasoodsat mõju Natura võrgustiku alale, tehakse Natura eelhindamine ning vajaduse korral algatatakse KMH/KSH (mille koosseisus tehakse ka Natura asjakohane hindamine).

Punktiga 15 muudetakse § 6¹ lõike 1 sissejuhatavat lauseosa selliselt, et arendaja peab § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe esitama eelhinnangu kavandina. Otsustaja saab oma eelhinnangu andmisel (koostamisel) võtta aluseks arendaja esitatud kavandi, kontrollides esitatud teabe piisavust ja asjakohasust ning vajaduse korral seda täpsustades. Muudatuse puhul on tegemist lahendusega, mida kasutatakse ka praegu (eelkõige planeeringute, ehituslubade ja hoonestuslubade puhul). Samas tuleb rõhutada, et otsuse kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta teeb otsustaja.

Kehtiva korra kohaselt peab arendaja otsustajale eelhinnangu andmiseks esitama kavandatud tegevuse kohta miinimumteabe (st tegevuse ja eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kirjelduse). KMH teenusedisaini käigus järeldati, et eelhinnangu andmise etapp on otsustajate jaoks üks kõige aja- ja töömahukamaid etappe kogu KMH menetluses. Praegu on arendaja esitatav teave kavandatava tegevuse võimalike oluliste mõjude kohta (kui see pole esitatud eelhinnangu kavandina) sageli ebaühtlase struktuuri või ebapiisava detailsusega. Seetõttu tuleb otsustajal teavet korduvalt täpsustada ja täiendada, mis pikendab eelhinnangu menetluse kestust. Selleks, et kiirendada ning lihtsustada kogu eelhinnangu andmise etappi (seda nii otsustajale kui ka arendajale), peab arendaja edaspidi esitama nõutava teabe eelhinnangu kavandina. Arendaja peab eelhinnangu kavandi koostamisel lähtuma § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud määruses (keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“) sätestatud nõuetest. Tegemist on eelhinnangu andmise sisuliste nõuetega; nõudeid vormistamise kohta ei ole antud (selleks ei ole vormi), kuid kavandi koostamisel on soovitatav järgida eelhinnangu määruse struktuuri. Muudatusettepaneku tõttu on vaja nimetatud määrust muuta ning samuti kaasneb IT-arendusvajadus (keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS, ehitisregister). KMH teenusedisaini käigus käsitletud KMH infosüsteemi arendamisel (eeldatavalt 2-3 aasta pärast) lihtsustub eelhinnangu andmine nii arendajale kui ka otsustajale, kuna see muutub süsteemis suures osas automaatseks, kasutades arendaja esitatud ja eri registrites olevat teavet.

Samuti kavandatakse määrust täpsustada selliselt, et eelhinnangu andmisel lähtutakse kavandatava tegevuse, selle asukoha ja mõjutatava keskkonna kirjelduses *asjakohasest* teabest. Täpsustus põhineb KMH teenusedisaini käigus tehtud ettepanekul, et eelhinnangu andmisel ei peaks käsitlema kõiki määruses nimetatud teemasid (keskkonnaelemente ja aspekte), vaid ainult asjakohaseid (nt keskkonnaelemendid, millele võib oluline keskkonnamõju avalduda) – ka see aitab eelhinnangu toimingut tõhustada. Samas tuleks selguse huvides eelhinnangus ja ka eelhinnangu kavandis lühidalt välja tuua teemad, mis ei ole konkreetsel juhul asjakohased.

Eelnõuga ei ole sätestatud tingimusi või piiranguid selle kohta, kes võib koostada eelhinnangu kavandi. Arendaja võib eelhinnangu kavandi koostada ise, näiteks teeb seda ettevõttes töötav keskkonnaspetsialist. Kui arendajal puudub nii piisav ettevalmistus eelhinnangu koostamiseks kui ka juurdepääs eelhinnangu andmiseks vajalikele andmetikele (nt I ja II kaitsekategooria kaitstavad liigid), on soovitatav tal kaasata keskkonnakonsultant, kellel on asjakohased teadmised ning ligipääs andmeallikatele. See tagab, et arendaja on kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnevad keskkonnamõjusid põhjalikult analüüsinud ning otsustajale esitatav eelhinnangu

kavand on piisava kvaliteedi ja detailsusega ning võimaldab otsustajal teha kiiremini otsuse KMH algatamise vajalikkuse kohta.

Arendaja esitatud eelhindang ei ole lõplik ehk otsustajal säilib kohustus esitatud teabe piisavust ja asjakohasust kontrollida. Otsustaja võib võtta arendaja eelhindangu kavandi aluseks oma eelhindangu koostamisel, sealhulgas kasutada kavandis esitatud teavet tervikuna (nn üks-ühele) või talle vajalikus ulatuses (eelhindangut täiendades või korrigeerides). KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemine jääb ka pärast muudatust täielikult otsustaja pädevusse.

Kirjeldatud lähenemine ei ole uus, näiteks detailplaneeringute KSH eelhindangute, hoonestuslubade ja teeprojektide KMH eelhindangute puhul on konsultandi kasutamine olnud tavapärane praktika. Arendaja esitab otsustajale konsultandi koostatud eelhindangu, mis vastab eelhindangu määruse sisu nõuetele.

Tähelepanu tuleb juhtida ka asjaolule, et eelhindangu kavandi nõue ei tohiks saada takistuseks tegevusloa taotluse menetlusse võtmisel, st kui kavandis esineb mitteolulisi puudusi, ei tohiks see olla põhjus loataotluse tagasilükkamiseks ja menetluse algatamata jätmiseks. Otsustaja saab vajadusel paluda arendajal eelhindangu kavandit täpsustada või küsida lisainfot, aga puudujäägid kavandis ei tähenda automaatselt seda, et loataotlus ei vasta nõuetele. Kui eelhindangu kavandis esinevad aga olulised puudused, peab otsustaja siiski kaaluma, kas sellisel juhul saab taotluse menetlusse võtta. Arendajal tuleb arvestada ka sellega, et kui loataotlust muudetakse, siis võib olla vajalik ka kavandit muutma.

Punktiga 16 täiendatakse § 6¹ lõiget 3. Kuna eelnõuga kavandatud lähenemise järgi peab arendaja edaspidi otsustajale eelhindangu andmiseks esitama vajaliku teabe eelhindangu kavandina, tuleb § 6¹ lõiget 3 täpsustada, et otsustaja peab andma eelhindangu muu hulgas arendaja esitatud eelhindangu kavandis esitatud teabe alusel. Samuti peab otsustaja eelhindangu andmisel lähtuma arendaja esitatud tegevusloa taotluses olevast ja muust asjakohasest teabest. Otsustaja peab arendaja esitatud tegevusloa taotlust ja eelhindangu kavandit omavahel võrdlema, st kas need sisaldavad sama teavet. Eelhindangu andmisel saab otsustaja vajadusel kasutada loataotluses olevat infot, kui seda ei ole toodud eelhindangu kavandis. Samuti peab otsustaja vajadusel küsima arendajalt lisateavet lõpliku eelhindangu koostamiseks (nt täpsustamiseks infot kavandatava tegevuse kohta).

Punktiga 17 täiendatakse § 6¹ lõiget 5. Kuna kavandatud lähenemise järgi peab arendaja edaspidi otsustajale eelhindangu andmiseks esitama vajaliku teabe eelhindangu kavandina, tuleb § 6¹ lõiget 5 täpsustada selliselt, et volitusnormi alusel täpsustatavad nõuded kehtivad ka § 6¹ lõikes 1 nimetatud eelhindangule.

Punktiga 18 täiendatakse § 7 punkti 2 selliselt, et tegevuslubade loetellu lisatakse meretuulepargi hoonestusluba. 21. juunil 2024 jõustus ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus (taastuvenenergia kasutuselevõtu kiirendamine), millega võeti kasutusele meretuulepargi hoonestusloa termin. Ehitusseadustiku (EhS) § 113¹ lõike 1² järgi on meretuulepargi hoonestusluba tähtajaline õigus koormata sisemere, territoriaalmere või majandusvööndi piiritletud ala selle põhjaga püsivalt ühendatud, ent kaldaga püsivalt ühendamata ehitisega, ja see annab õiguse ehitada meretuuleparki, mis vastab hoonestusloa andmise aluseks olevale ehitusprojektile, ning vee erikasutuseks meretuulepargi ehitamisel. Sama paragrahvi lõike 1³ järgi ei anta meretuulepargi hoonestusloa andmisel ehitusluba ega vee erikasutuse keskkonnaluba meretuulepargi ehitamiseks. Meretuulepargid kuuluvad KeHJSi § 6 lõikes 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka ning eelnõus lisatakse tegevusele ka künnis (vt punkt 10). Muudatusettepanekuga viiakse KeHJS kooskõlla EhSi täiendusega.

Punktiga 19 muudetakse § 11 lõiget 2². Kehtiva korra kohaselt peab otsustaja eelhinnangu korral küsima seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt. Muudatusega loobutakse normis täiendist „kõigilt“. Tegemist ei ole praeguse lähenemise muutmisega, vaid selguse huvides tehtava täpsustusega. KeHJSi §-s 2³ on loetletud potentsiaalsed asjaomased asutused ning seisukohta tuleb küsida kõigilt asutustelt, kes konkreetsetes KMH menetluses kvalifitseeruvad sellisteks asutusteks. Praktikas esineb aga olukordi, kus täiendi „kõigilt“ tõttu tõlgendatakse normi laiaulatuslikult, st et KMH menetlusse kaasatakse ka asutused, keda konkreetsetesse menetlusse kaasama ei peaks. See suurendab asutuste töökoormust ning kokkuvõttes võib see pikendada ka KMH menetluse kestust. Seetõttu tehakse muudatus, mis on seotud ka § 2³ muudatustepanekuga kehtestada asjaomaste asutuste täpsustatud loetelu valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Muudatusega lisatakse normi ka täiendus, et asjaomane asutus peab esitama oma seisukoha KMH vajalikkuse kohta otsustaja määratud tähtjaks. KeHJSi § 11 lõike 2 järgi peab otsustaja tegema otsuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. Praktikas esineb olukordi, kus asjaomane asutus esitab otsustajale oma seisukoha hilinevalt (kuigi kehtiv § 2⁴ ei sisalda menetlustähtaja pikendamise võimalust). Selleks, et otsustajal oleks võimalik õigeaegselt teha KMH algatamise või algatamata jätmise otsus (arvestades ka asjaomase asutuse seisukohta, nagu nõuab § 11 lõige 2³), lisatakse § 11 lõikesse 2² täiendus, et asjaomane asutus peab esitama oma seisukoha otsustaja määratud tähtjaks. Tähtaja määramisel peab otsustaja lähtuma tegevusloa taotluse menetlemiseks ette nähtud ajast, samas tuleb arvestada, et ka asjaomasele asutusele peab jääma piisav aeg otsustaja saadetud materjali läbitöötamiseks ja seisukoha kujundamiseks. Põhjendatud juhul võib asjaomane asutus otsustaja määratud seisukoha esitamise tähtaega pikendada (vt ka punkti 6).

Punktiga 20 täiendatakse seadust §-ga 11¹, millega lisatakse seadusesse KMH programmi koostamata jätmise võimalus. Muudatuse eesmärk on vähendada KMH menetluse ajamahtu ja halduskoormust juhtudel, kus programmi koostamine ei loo sisulist lisaväärtust, kuna kavandatava tegevuse võimalik oluline keskkonnamõju on varasemate samalaadsete KMHde või KSHde kaudu teada. KMH teenusedisaini käigus selgus, et programmi etapp on menetluse üks ajamahukamaid, samas praktikas enamlevinud ja korduvate projektide puhul (nt liiva- ja kruusakarjäärid, suurfarmid, väikeenergia rajatised jmt) võib see aga olla vähe lisaväärtust loov etapp. Otsustajate ja ekspertide hinnangul on sellistel juhtudel vajalik teave hindamise ulatuse määramiseks sageli olemas juba eelhinnangu etapis või varasematest KMH/KSH menetlustest. Muudatuse tulemusena lüheneb KMH menetlusaeg kuni 5 kuu võrra, mis tavapäraselt kulub programmi koostamisele, avalikustamisele ja nõuetele vastavaks tunnistamisele.

Paragrahvi 11¹ lõike 1 kohaselt juhul, kui kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju olemus ja ulatus on varasema samalaadse⁹ tegevuse KMH või KSH kaudu teada, määratakse KMH algatamise otsuses ka keskkonnamõju hindamise ulatus. Sealjuures tuleb arvestada, et samalaadsed KMHd/KSHd peavad olema lõpetatud, st KMH/KSH aruanded nõuetele vastavaks tunnistatud. Erisuse kohaldamisel peab KMH algatamise otsus sisaldama

⁹ Samalaadne tegevus ei eelda, et uus kavandatav tegevus oleks varasema KMH või KSH objektiga üks-ühele identne (nt täpne tootmiskaht, kasutatav tehnoloogia või täpne asukoht ei pea kattuma). Samalaadsuse tuvastamisel tuleb hinnata, kas varasemates KMH või KSH aruannetes esitatud hinnangud võimaldavad usaldusväärselt määrata kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju olemuse ja ulatuse. Seejuures tuleb arvestada eelkõige tegevusliigi samasust, mõjude laadi ning piirkondlikku konteksti. Samalaadsus võib esineda ka juhtudel, kus tehnoloogia või detailne teostus ei ole täpselt samasugune, kuid erinevused ei mõjuta oluliselt oodatava keskkonnamõju olemust ja ulatust. Samalaadsuse hindamine peab jääma sisuliseks kaalutusotsuseks, arvestades konkreetse asukoha ja tegevuse eripärasid.

teavet kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju ja selle hindamiseks vajalike uuringute ning eksperdirühma koosseisu kohta valdkondade kaupa (§ 11¹ lõige 3). See tähendab, et otsuses tuleb eraldi nimetada mõjud, mida tuleb KMH käigus hinnata (ning ka vajalikud uuringud ja ekspertiisivaldkonnad). Tegemist ei pruugi aga olla lõpliku ja ammendava loeteluga: otsustaja määrab esialgse raamistiku, mille KMH juhteksperit (eksperdirühm) vaatab üle ja vajaduse korral täpsustab edasise hindamise käigus. Kui juhteksperdi hinnangul on vaja rohkem uuringuid¹⁰ või lisada valdkondlikke eksperte selleks, et tagada kaasneva olulise keskkonnamõju usaldusväärne analüüs ning olulise keskkonnamõju vältimine või leevendamine, tuleb need uuringud teha ja eksperdid kaasata. Samuti võib lisauuringute vajadus selguda KMH aruande avalikustamise käigus ning sellisel juhul tuleb põhjendatud juhul uuringud ka teha. KMH teenusedisainis hinnati aga avalikustamisel lisauuringute vajaduse selgumise võimalust väikeseks, kuna senise kogemuse kohaselt täiendatakse programme avalikkuse sisendi alusel pigem harva.

Erisuse kohaldamisel tuleb eraldi tähelepanu juhtida Natura hindamisele. Kui on tegemist kavandatava tegevusega, mille puhul KMH ei ole kohustuslik, vaid tuleb anda eelhinnang, siis jätkub praegune lähenemine: põhjendatud juhul teeb otsustaja Natura eelhindamise eelhinnangu andmise käigus (võttes muu hulgas aluseks arendaja esitatud teabe). Kohustusliku KMH korral teeb kehtiva korra kohaselt Natura eelhindamine üldjuhul aga KMH programmi koostamise käigus KMH juhteksperit/eksperdirühm. Seega kõnealuse erisuse kohaldamisel peab kohustusliku KMHga tegevuse korral otsustaja tegema Natura eelhindamise juba KMH algatamise otsusega (ehk sarnaselt praegusele KMH eelhindamisele). Kui jätta Natura eelhindamine alles KMH aruande koostamise etappi, siis see võib osutuda liiga hiliseks (nt kui enne aruande koostamist/järelduste tegemiseks on vaja kõigepealt teha uuringuid). Kuigi seeläbi suureneb mõnevõrra otsustaja töökoormus, siis annab märkimisväärse ajavõidu KMH programmi koostamata jätmine.

Otsustaja peab KMH algatamise otsuse eelnõu kohta küsima seisukohta asjaomastelt asutustelt ja arendajalt (§ 11¹ lõige 4), kes peavad esitama seisukoha otsustaja määratud tähtajaks (§ 11¹ lõige 5). Põhjendatud juhul võib otsustaja määratud seisukoha esitamise tähtaega pikendada (vt ka punkti 6). Tavapärase KMH programmi menetluse korral küsitakse asjaomaste asutuste seisukohta programmi avalikustamise ajal.

Sarnaselt kehtiva § 18 lõikega 8 on ka § 11¹ lõikes 6 arendajale ette nähtud tähtaeg: kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul alates § 11¹ lõike 1 kohase KMH algatamise otsuse tegemist esitanud KMH aruannet avalikuks väljapanekuks, peab arendaja enne aruande avalikustamiseks esitamist otsustajaga kooskõlastama otsuses määratud KMH ulatuse ja vajaduse korral selle ajakohastama. Sätte eesmärk on tagada, et KMH algatamise otsuses määratud KMH ulatus ning selle põhjal koostatav KMH aruanne oleksid ajakohased: sellekohased küsimused võivad tekkida eelkõige juhul, kui nimetatud etappide vahele jääb pikk ajavahemik.

Kokkuvõttes on erisuse kohaldamiseks otsustaja ülesanne otsustada, kas olemasolev info on piisav: kui on kahtlus, et kõik olulised mõjud ei ole teada, tuleb KMH programm koostada tavapärasel korral. Erisust ei saa kohaldada ka juhul, kui kavandatava tegevusega võib kaasneda KeHJSi §-s 30 sätestatud oluline piiriülene keskkonnamõju (§ 11¹ lõige 2) – piiriülese KMH korral tuleb menetluses osalevale mõjutatud riigile saata KMH programm (§ 30 lõige 5).

Punktiga 21 täiendatakse § 12 lõiget 3 punktiga 6: kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise teade peab sisaldama ka teavet KMH programmi koostamata jätmise kohta, kui kohaldatakse KeHJSisse lisatavat § 11¹. Kõnealune nõue kohaldub vaid KMH algatamise

¹⁰ Uuringu all peetakse silmas nii väliuuringuid kui ka olemasoleva info põhjal tehtavaid analüüse jms.

korral ning sedagi § 11¹ erisuse rakendamisel. Siiski on oluline ja vajalik, et kõikidele osalistele (sh avalikkusele) oleks juba varakult ehk KMH algatamisel antud teada, et konkreetsetes menetluses programmi ei koostata: muu hulgas aitab see vältida potentsiaalseid arusaamatusi edasistes menetlusetappides (arvestades asjaoluga, et võrreldes kehtiva KMH menetluse ülesehitusega on tegemist olulise erinevusega). Täpsemad selgitused § 11¹ kohta on esitatud eelmise punkti juures.

Punktiga 22 muudetakse § 13 lõike 1 sissejuhatavat lauset. Kavandatu kohaselt võidakse keskkonnamõju hindamise ulatus määrata KMH algatamisel ning sel juhul jäetakse KMH programm koostamata (vt punkt 20). Seetõttu on vaja asjakohaselt täiendada § 13 lõike 1 sissejuhatavat lauset, et normis oleks arvestatud eespool kirjeldatud erisusega (st olukord, kui KMH programm tuleb koostada).

Punktidega 23–27 täpsustatakse § 13 lõikes 1 KMH programmi nõudeid.

Punktiga 23 jäetakse § 13 lõike 1 punktides 2 ja 7 välja sõnad „ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste“, sama muudatus tehakse § 13 lõike 1 punktis 5 (**punkt 25**). KMH teenusedisaini käigus järeldati, et KMH programmis, millega otsustatakse eesootava KMH sisu ja ulatus, ei peaks kohustuslikus korras nõudma kavandatava tegevuse reaalsete alternatiivsete võimaluste esitamist: tegemist on KMH menetluse ja sisulise hindamise algetapiga, kus ei pruugi olla põhjendatud ega võimalik sellist infot esitada. Vastupidi, nõude täitmiseks võidakse programmis esitada hoopis nn kunstlikud alternatiivid, kus kavandatavat tegevust on vaid vähesel määral muudetud. Kokkuvõttes võib see aga nii asjaomastele asutustele kui ka avalikkusele tekitada väära arusaama (nt olukorras, kui KMH aruandes hinnatakse programmiga võrreldes teistsuguseid alternatiivseid võimalusi). Kavandatava tegevuse reaalsed alternatiivsed võimalused selguvad üldjuhul alles KMH programmi koostamise järel (st edasise sisulise hindamise käigus). Teave reaalsete alternatiivsete võimaluste, nende elluviimisega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju ning omavahelise võrdlemise tulemuste kohta tuleb esitada KMH lõpptulemuses ehk KMH aruandes. KMH programmis tuleb aga esitada kavandatava tegevuse lühikirjeldus.

Punktiga 24 muudetakse ka § 13 lõike 1 punkti 4: kui kehtiva korra kohaselt esitatakse KMH programmis kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega, siis muudatuse kohaselt tuleb esitada seos kehtivate planeeringutega. Tegemist on KMH teenusedisaini käigus tehtud ettepanekuga muuta KMH programm sisutihedamaks: praegu täidetakse see nõue sageli selliselt, et programmis esitatakse suhteliselt mahukas ülevaade (sh ka väljavõtted) kavandatava tegevuse seostest strateegiliste planeerimisdokumentidega (nt nii riiklikul tasandil arengukavad kui ka kohaliku tasandi dokumendid). Kuigi selliste seoste väljatoomine võib olla asjakohane üldise konteksti andmiseks (sh avalikkuse jaoks) ning võimalike strateegilisel tasandil määratud nõuete tähenduses, siis kokkuvõttes ei ole kõikvõimalike strateegiliste planeerimisdokumentide mahukatel ülevaadetel siiski erilist lisaväärtust. Seetõttu nõuet täpsustatakse: edaspidi tuleb programmis esitada kavandatava tegevuse seos kehtivate planeeringutega (sh detail-, üld- või eriplaneering). KMH käigus tuleb arvestada kehtivate planeeringutega, sest need võivad seada piiranguid kavandatavale tegevusele või nõudeid KMH sisule. Analoogne lähenemine on kasutusel § 26¹ lõikes 6, mis käsitleb kavandatava tegevuse perspektiivitust kooskõla puudumise tõttu selle asukohaga seotud kitsenduste või kehtiva planeeringuga.

Punktiga 26 tunnistatakse kehtetuks § 13 lõike 1 punkt 9. Kuna asjaomaste asutuste täpsustatud loetelu on kavas kehtestada valdkonna eest vastutava ministri määrusega (st alused, mille korral kaasatakse konkreetne asutus asjaomase asutusena KMH menetlusse), siis ei ole enam vaja KMH programmis dubleerivalt välja tuua asjaomaste asutuste loetelu koos menetlusse kaasamise põhjendusega (vt ka punktide 3–5 selgitused).

Punktiga 27 täiendatakse § 13 lõike 1 punkti 10 selliselt, et tegevusloa taotluse või KeHJSi § 26¹ lõikes 1 nimetatud KMH algatamise taotluse koopia asemel võib KMH programmis esitada veebilehe aadressi, kus taotlus on kättesaadav. Nõue muudetakse paindlikumaks, kuna üldjuhul toimubki tänapäeval haldusmenetlustes asjaajamine elektrooniliselt (st spetsiaalsetes digitaalsetes menetluskeskkondades). Lisaks võivad taotlused olla mahukad materjalid.

Punktiga 28 muudetakse § 15 lõike 1 punkti 4 ning § 34 lõike 4 punkti 5. Kehtiva korra kohaselt peab KMH juhteksperdi litsentsi taotleja olema läbinud juhtimiskoolituse vähemalt 60 tunni mahu ja tal peab olema vähemalt kahe projekti juhtimise kogemus. Juhtimiskoolituse läbimise nõue kaotatakse, kuna litsentsi taotlemise praktika põhjal on Kliimaministeeriumil kui KMH litsentsi andjal olnud raske kontrollida nõude täitmist.

KeHJSi varasema, 2015. a redaktsiooni seletuskirja kohaselt peab juhtimiskoolitus sisaldama õpet ressursside ja protsesside juhtimisest. Kuna juhtimiskoolituseks võib kvalifitseeruda väga erineva sisu ja vormiga koolitused, sest ei ole täpsustatud, milliseid teemasid peab koolitus käsitlema, on ka taotlejal ja taotluse kontrollimisel keeruline selle nõude täitmist hinnata. Seni esitatud taotluste puhul on olnud juhtumeid, kus taotluses näidatud koolitused ei ole seotud otseselt juhtimisalase õppega ning ei ole selge, kas nendel koolitustel käsitleti (projekti)juhtimise teemasid. Praegu on lubatud esitada juhtimiskoolitusena mõni juba varem kõrgkoolis läbitud õppeaine, aga tihti ei ole ka need otseselt juhtimise õppega seotud. Seega kehtiv juhtimiskoolituse nõue on pigem formaalne. Seni ei ole selle nõude erineva sisustamise pärast taotlejaid ka tagasi lükatud. Kui esialgu taotlusel näidatud koolitus on tekitanud küsimusi nõudele vastamise kohta, siis on taotleja näidanud mõnda muud koolitust, et vastata sellele nõudele. Muudatusettepaneku tõttu on vaja asjakohaselt korrigeerida keskkonnaministri 31.05.2005 määrust nr 46 „Keskkonnamõju hindamise litsentsi ja selle taotluse vormid“.

Litsentsi taotlejale vajalikke juhtimisalaseid teadmisi ja kogemust on pigem otstarbekam omandada töökogemuse kaudu. Kuna KMH protsess ongi sisu poolest projekti juhtimine (sh eksperdirühma töö koordineerimine, hindamistulemuste analüüsimine ja nende esitamine avalikkusele), peavad juhteksperdil olema selleks vajalikud teadmised ja oskused. Projekti juhtimise kogemuse all peetakse silmas kogemuste omandamist selliste projektide kaudu, mis on sisaldanud protsessi, ressursi ja isikute juhtimist. Taotlejal tuleb KMH taotluses kirjeldada ja põhjendada, millistes projektides on sellised kogemused omandatud. Seetõttu on projektijuhtimise kogemus piisav eeldus litsentsi taotlemiseks ning jääb kehtima senine nõue, et litsentsi taotlejal peab olema vähemalt kahe projekti juhtimise kogemus (projektina ei pea olema läbitud ainult KMH või KSH menetlused, vaid võib olla ka mõni muu keskkonna vm valdkonna projekt).

Eespool kirjeldatud põhjusel muudetakse analoogselt ka samasugust KSH juhteksperdi nõuet (§ 34 lõike 4 punkt 5). Kehtiva korra kohaselt peab KSH juhteksperdi olema läbinud juhtimiskoolituse vähemalt 60 tunni mahu ja tal peab olema vähemalt kahe projekti juhtimise kogemus. Juhtimiskoolituse nõue kaotatakse.

Punktiga 29 korrigeeritakse § 15 lõike 2 punkti 5. Muudatust on selgitatud eelmises punktis: kuna litsentsi taotlemisel ei nõuta enam juhtimiskoolituse läbimist, ei pea taotleja ka esitama sellekohast kinnitust, kuid peab esitama kinnituse projekti juhtimise kogemuse kohta.

Punktidega 30–32 täpsustatakse litsentsi taotluses esitatavaid andmeid. **Punktiga 30** jäetakse § 15 lõike 3 punktist 1 välja alalise elukoha aadressi esitamise nõue ning **punktiga 31** § 15 lõike 3 punktist 2 töökoha aadressi esitamise nõue, kuna see teave ei ole litsentsi taotlemisel oluline ega vajalik. Taotluses piisab taotleja nime, isikukoodi ja kontaktandmete (telefon, e-

posti aadress) ning töökoha väljatoomisest. **Punktiga 32** täpsustatakse § 15 lõike 3 punktis 3 toodud viidet: kehtivas sõnastuses viidatakse § 15 lõike 1 punktidele 1–6, kuid korrektne on viidata punktidele 1–5 (§ 15 lõike 1 punkt 6 puudutab KMH-alast testi, mitte kvalifikatsiooni).

Punktiga 33 jäetakse § 15 lõike 9 punktist 4 välja tekstiosa „sealhulgas juhul, kui keskkonnamõju hindamise järelhindamise tulemused erinevad oluliselt keskkonnamõju hindamise aruandes antud hinnangust“. Kuna seaduseelnõuga on kavas tunnistada kehtetuks § 25 (keskkonnamõju hindamise järelhindamine), siis tuleb asjakohaselt korrigeerida ka § 15 lõike 9 punkti 4. Vt ka selgitust punkti 55 juures.

Punktidega 34–41 muudetakse §-s 16 sätestatud KMH programmi avalikustamise ja asjaomastelt asutustelt seisukoha küsimise korda. Muudatusettepanekud on seotud eelkõige sellega, et seaduseelnõuga on kavas loobuda kohustusest korraldada KMH programmi avalik arutelu.

Punktiga 34 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõike 1 teine lause ehk edaspidi ei ole enam kohustust korraldada KMH programmi avalikku arutelu. Otsustajal ja arendajal jääb siiski õigus erandjuhul korraldada arutelu vabatahtlikult¹¹, kui see on konkreetse menetluse puhul põhjendatud (nt keerukate oluliste mõjude või olulise uuendusliku tegevuse korral).

KMHteenusedisaini käigus selgus, et KMH programmi avalikud arutelud ei täida oma eesmärki. Programmi arutelu peaks keskenduma oluliste mõjude tuvastamisele, hindamise meetodikale ja uuringute vajadusele, kuid praktikas ootab avalikkus sageli juba selles etapis lõplikke selgitusi arenduse sisu ja kaasnevate mõjude kohta, st infot, mida on võimalik anda alles KMH aruande etapis (nt tehtud uuringute põhjal). Kuna selliseid lõplikke vastuseid ei pruugi olla võimalik programmi etapis veel anda, tekib arutelul osalejatel sageli pettumus ja tunne, et nende tagasisidet ei arvestata või et arutelu on pelgalt formaalsus. Üldistatult võidakse KMH programmi avaliku arutelu tajuda sellisena, et arendaja või otsustaja esindajad räägivad „üldist juttu“ ega anna konkreetseid vastuseid küsimustele. Selline kogemus vähendab aga avalikkuse usaldust ja motivatsiooni osaleda hiljem KMH aruande avalikus arutelus, kus leiavad käsitlemist kavandatava tegevuse lahendused ja tegelikud olulised mõjud.

Korduvalt on esinenud ka olukordi, kus programmi avalikul arutelul osalemise vastu on väga väike huvi (nt on esinenud juhtumeid, kus arutelul osalevadki vaid arendaja ja otsustaja esindajad) – see ei ole aga kooskõlas üldise menetlusefektiivsuse põhimõttega, samuti nõuab arutelu korraldamine arendajalt ja otsustajalt ressursse. Seetõttu on KMH teenusedisaini käigus tehtud arutelu kaotamise ettepanek, mis aitab ka kiirendada KMH menetlust. Samas tuleb rõhutada, et kõigil (sh avalikkusel) on õigus KMH programmi avaliku väljapaneku ajal tutvuda programmiga, esitada selle kohta ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi ning saada neile vastuseid. Avaliku arutelu korraldamise kohustus KMH aruande etapis ei muutu.

Punktiga 35 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõige 1². Kehtiva sätte kohaselt peab otsustaja enne KMH programmi avalikustamist kümne päeva jooksul selle saamisest arvates kontrollima programmi vastavust KeHJSi §-s 13 esitatud nõuetele. Tegemist on aga mittevajaliku menetlustoiminguga, mis pikendab KMH menetluse kestust. Enne avalikustamist kontrollimisest loobumine ei kahanda KMH programmide kvaliteeti, sest olemuslikult oligi tegemist n-ö tehnilise kontrolliga, kas programmis on kõik nõutavad elemendid. Lisaks võib

¹¹ Seaduses sätestatud nõuded kujutavad endast miinimumpiiri, mille ulatuses tuleb avalikkust kaasata. Samas ei välista see otsustaja või arendaja õigust ja võimalust rakendada ulatuslikumaid kaasamisviise või korraldada rohkem arutelusid, kui see on konkreetse menetluse puhul otstarbekas.

välja tuua, et kehtiva korra kohaselt peab ka otsustaja esitama KMH programmi kohta seisukoha avaliku väljapaneku jooksul (§ 16 lõige 4¹) – selles etapis esitatakse sisulised tähelepanekud.

Punktidega 36–38 muudetakse § 16 lõiget 2. Kuna seaduseelnõuga loobutakse KMH programmi avaliku arutelu korraldamise ning otsustaja avalikustamiseelsest kontrolli nõuetest, tuleb asjakohaselt korrigeerida lõike sissejuhatavat lauset (**punkt 36**).

Punktiga 37 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõike 2 punkt 3 (nõue teavitada KMH programmi avalikustamisest kavandatava tegevuse asukoha vähemalt ühes üldkasutatavas hoones või kohas, nt raamatukogu, kauplus, kool, bussipeatus). Kuna tänapäeval toimub infovahetus eelkõige veebikeskkonnas, siis võib senist teavitusviisi pidada suhteliselt aegunuks ning ebaefektiivseks. Inimesed otsivad keskkonna- ja arendusinfot valdavalt digikanalitest ning füüsilisel teavitusel võib olla väike nähtavus – näiteks selle kättesaadavus võib sõltuda juhuslikust kokkupuutest konkreetse asukohaga. Samal ajal on sellise teavitamise korraldamine otsustajale oluliselt koormavam kui digiteavitus, kuna nõuab sobiva koha leidmist, vajaduse korral kooskõlastamist, infot kandvate materjalide füüsilist paigaldamist ning tuleb ka tagada, et teavitus oleks olemas kogu avalikustamise perioodil. Digiteavitus on kiiresti uuendatav, laiemalt nähtav ja võimaldab teabele ühtset ligipääsu kogu riigis. Seetõttu on põhjendatud loobuda aegunud teavitamisviisist ja toetada nüüdisaegseid avalikkusele paremini ligipääsetavaid teavituskanaleid.

Seetõttu lisatakse **punktiga 38** § 16 lõikesse 2 punkt 5, mille kohaselt peab otsustaja teavitama KMH programmi avalikust väljapanekust ka oma sotsiaalmeedia kontol (kui see on olemas). Teavitamiskohustus otsustaja veebilehel või muul veebilehel sisaldub juba kehtivas seaduses (§ 16 lõike 2 punkt 4). Samuti jääb kehtima teavitamise kohustus ajalehes, et tagada info kättesaadavus neile, kes internetti ei kasuta. Tuleb rõhutada, et tegemist on teavitamise lisavõimalusega, st KMH programmi kohta ettepanekute, vastuväidete ja küsimuste esitamise viisi määrab otsustaja (KeHJSi § 16 lõike 4 punkt 4).

Punktiga 39 kaotatakse § 16 lõigetes 3 ja 5 ning § 17 pealkirjas ja lõikes 2 viited KMH programmi avalikule arutelule. Paragrahv 16 käsitleb KMH programmi avalikustamist ja asjaomastelt asutustelt seisukoha küsimist, § 17 programmi avalikustamise tulemuste arvestamist.

Punktiga 40 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõike 4 punkt 5 (KMH programmi avalikustamise teade ei pea enam sisaldama teavet programmi avaliku arutelu aja ja koha kohta).

Punktiga 41 tunnistatakse kehtetuks § 16 lõige 5¹. Kehtiva sätte kohaselt peab KMH programmi avalikul arutelul tutvustama muu hulgas programmi kohta otsustaja ning asjaomaste asutuste esitatud ja avaliku väljapaneku käigus laekunud seisukohti ning selgitama tehtud ettepanekute ja vastuväidete arvestamist või arvestamata jätmist. Seaduseelnõuga loobutakse aga KMH programmi avaliku arutelu korraldamise nõudest ja seetõttu pole see säte enam asjakohane.

Punktiga 42 tunnistatakse kehtetuks § 17 lõige 1¹. Kehtiva lõike 1¹ kohaselt peab otsustaja pärast KMH programmi avalikku arutelu vaatama läbi avalikustamise käigus esitatud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning asjaomaste asutuste seisukohad ning andma arendajale oma seisukoha programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta (arvestades avalikustamise tulemusi ja asjaomaste asutuste seisukohti). KMH teenusedisaini käigus selgus, et selline otsustaja seisukoht on enamasti vormiline, piirdudes avaliku arutelu ja asutuste arvamuste edastamisega arendajale, mõjutamata sealjuures menetluse sisu või otsustuse kvaliteeti. Toiming pikendab aga menetlusaega keskmiselt 2–4 nädala võrra ja suurendab

halduskoormust (ilma sisulise lisaväärtuseta). Muudatus aitab lühendada KMH menetluse kestust, vältida dubleerivaid menetlustoiminguid ning suunata otsustaja ressursid etappidesse, kus tema sisuline roll on otsustamise kvaliteedi seisukohalt kõige olulisem.

Punktiga 43 jäetakse § 17 lõikest 2 välja sõnad „juhteksperdi juhtimisel“. Tegemist on selguse huvides tehtava tehnilise täpsustusega. Sätte kehtiva sõnastuse järgi peavad juhtekspert või eksperdirühm juhteksperdi juhtimisel koos arendajaga tegema avalikustamise järel KMH programmis vajalikud parandused ja täiendused. Kuna KeHJSis kasutatakse läbivalt väljendi „eksperdirühm juhteksperdi juhtimisel“ kohta lühendatult terminit „eksperdirühm“ (vt § 13 lõige 1), siis tuleb ka § 17 lõikes 2 kasutada sama terminit.

Punktiga 44 muudetakse § 17 lõiget 3 selliselt, et arendaja peab 21 päeva jooksul avaliku väljapaneku lõppemisest arvates (mitte enam otsustaja seisukoha saamisest arvates) saatma vastused KMH programmi avaliku väljapaneku ajal programmi kohta esitatud ettepanekutele, vastuväidetele ja küsimustele. Samuti täpsustatakse, et arendaja peab saatma vastused vaid neile isikutele, otsustajale ja asjaomastele asutustele, kes on esitanud oma ettepaneku, vastuväite või küsimuse kirjalikult (kehtiv kord nõuab vastuse saatmist ka neile osalistele, kelle avalikul arutelul suuliselt esitatud ettepanek, vastuväide või küsimus jäi arutelul vastuseta).

Punktiga 45 muudetakse § 18 lõiget 1. Kuna seaduseelnõuga kaotatakse KMH programmi avaliku arutelu korraldamise kohustus, siis täpsustatakse sättes, et KMH programm tuleb otsustajale nõuetele vastavuse kontrollimiseks esitada pärast programmi avalikku väljapanekut (mitte enam pärast programmi avalikku arutelu).

Kui kehtiva korra kohaselt peab arendaja esitama otsustajale KMH programmi koos selle kohta esitatud ettepanekute, vastuväidete ja küsimustega ning § 17 lõikes 3 nimetatud kirjade koopiade ja avaliku arutelu protokolliga, siis selle muudatusettepanekuga see nõue kaotatakse. Kirjade koopiade asemel peab arendaja esitama programmis tabeli kujul laekunud ettepanekud, vastuväited ja küsimused ning arendaja saadetud vastuskirjad. Muudatuse eesmärk on muuta praegune lähenemine oluliselt paindlikumaks ning vähendada nii arendaja halduskoormust kui ka otsustaja töökoormust (sealhulgas nt isikuandmete kaitse vajaduse tõttu). Sättes ei määrata tabeli vormi ega täpsustatet, st kas kõik kirjades esitatud ettepanekud tuleb tabelis ükshaaval loetleda või võib need esitada lühendatud/kontsentreeritud kujul. Oluline on see, et tabel peab andma piisavalt põhjaliku ülevaate kirjades tehtud ettepanekutest ning arendaja vastustest (sh tuleb lisada kirjade kuupäevad; isikute nimesid ei märgita, samas asutused ja organisatsioonid esitatakse nimeliselt). Sealjuures tuleb arvestada, et kuna KMH programmi avalikul väljapanekul saadetakse ettepanekud otsustajale, siis on otsustajal kirjad juba olemas – seetõttu peaks suurem rõhuasetus olema arendaja vastustel (§ 18 lõike 2 punkti 3 järgi peab otsustaja kontrollima KMH programmi kohta esitatud ettepanekute ja vastuväidete arvestamist või arvestamata jätmist). Kirjeldatud tabeli lisamine kehtib edaspidi ka KMH aruande puhul. Kokkuvõttes on ülevaatliku tabeli lisamise puhul tegemist lähenemisega, mida kasutatakse aktiivselt ka praegu (lisaks kirjade koopiade lisamisele). Samuti ei pea KMH programmile enam lisama avaliku arutelu protokollid (KMH programmi avaliku arutelu korraldamise kohustus kaob).

Muudatus on kooskõlas KMH teenusedisaini käigus tehtud järeldustega, mille kohaselt ei loo arvukate kirjade koopiade ja protokollide lisamine menetlusele sisulist väärtust. Teenusedisaini fookusrühmades toodi esile, et sellised lisad on mahukad, struktureerimata ja raskesti kasutatavad ning otsustajal on esitatud kirjad ettepanekutega juba olemas, kuna avaliku väljapaneku ajal edastab avalikkus ja asjaomased asutused oma seisukohad otsustajale, mitte arendajale. Senine praktika, kus kõik esitatud kirjad, nende vastuskirjad ja arutelu protokollid lisatakse KMH programmi ning hiljem ka KMH aruande lisadena, suurendab oluliselt nii

arendaja haldus- kui ka otsustaja töökoormust, kuid ei paranda menetluse kvaliteeti. Teenusedisainis toodi esile, et otsustajatele on eelkõige vaja selget ja struktureeritud ülevaadet esitatud ettepanekutest ja arendaja vastustest, mitte originaaldokumentide pakett. Seetõttu toetab tabeli kujul kokkuvõtte esitamine nii menetluse tõhusust kui ühtsemat praktikat ning sobib paremini ka tulevikus plaanitava digitaalse menetluskeskkonna põhimõtetega.

Punktiga 46 täiendatakse § 20 lõiget 1. Arvestades, et seaduseelnõuga lisatakse § 11¹ erisus KMH programmi koostamata jätmise võimaluse kohta, täiendatakse § 20 lõiget 1 selliselt, et KMH aruanne võidakse koostada ka KMH algatamise otsuses määratud KMH ulatusest lähtudes. Vt ka § 11¹ muudatusettepaneku selgitust.

Punktiga 47 muudetakse § 20 lõiget 1¹. Kuivõrd seaduseelnõu kohaselt võidakse keskkonnamõju hindamise ulatus määrata ka KMH algatamisel ning KMH programm jäetakse koostamata (vt punkt 20), on vaja asjakohaselt täiendada § 20 lõiget 1¹, et normis oleks arvestatud eespool kirjeldatud erisusega (st KMH aruande koostamisel kõrvale kaldumine KMH algatamise otsusega määratud keskkonnamõju hindamise ulatusest).

Punktidega 48–52 muudetakse § 21 eelkõige §-des 16 ja 17 tehtavate muudatuste tõttu (KMH aruande kohta asjaomaste asutuste seisukohtade küsimine, aruande avalikustamine ja avalikustamise tulemuste arvestamine toimub §-de 16 ja 17 kohaselt, arvestades §-s 21 sätestatud erisusi).

Punktidega 48 ja 50 tunnistatakse kehtetuks § 21 lõiked 2 ning 4: KMH menetluse kiirendamise eesmärgil loobutakse otsustaja KMH aruande kontrollist enne avalikustamist ning avalikustamise järel seisukoha esitamise nõudest (analoogsed muudatused tehakse KMH programmi juures).

Punktiga 49 täiendatakse § 21 lõigetega 3¹–3³. Kui seaduseelnõuga loobutakse KMH programmi avaliku arutelu korraldamise nõudest, siis KMH aruande puhul jääb see alles. Kehtiva korra järgi korraldatakse KMH aruande avalik arutelu avaliku väljapaneku järel, kuid muudatusettepaneku kohaselt peab see toimuma vähemalt kümme päeva pärast avaliku väljapaneku algust ja hiljemalt kümme päeva enne avaliku väljapaneku lõppu (§ 21 lõige 3¹). Sellega antakse nii avalikkusele kui asjaomastele asutustele paremad osalemisvõimalused: praktikas on korduvalt juhitud tähelepanu, et osalistel võib olla soov esitada (täiendavalt) märkuseid või ettepanekuid KMH aruande kohta pärast avalikku arutelu. Muudatusettepanekuga sellised võimalused ka tagatakse. Samas tuleb arvestada, et osalistele jääb enne avalikku arutelu toimumist lühem aeg KMH aruandega tutvumiseks. Avalik väljapanek peab kestma vähemalt 30 päeva.

Kuna seaduseelnõuga loobutakse KMH programmi avaliku arutelu korraldamise nõudest, siis ei pea programmi avalikustamise teade enam sisaldama teavet programmi avaliku arutelu aja ja koha kohta. KMH aruande puhul on see aga jätkuvalt asjakohane ehk aruande avalikustamise teade peab sisaldama ka nimetatud teavet (§ 21 lõige 3²).

Paragrahvi 21 lõikes 3³ esitatakse põhimõte, et igaühel on õigus KMH aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal tutvuda aruande ning muude asjakohaste dokumentidega, esitada aruande kohta ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi ning saada neile vastuseid. KMH programmi puhul on sama põhimõte esitatud § 16 lõikes 5, kuid kavandatu tõttu ei viidata selles enam avalikule arutelule.

Analoogsel põhjusel (st vajaduse korral viidata avalikule arutelule) lisatakse **punktiga 51** § 21 lõige 4¹ (juhtekspert või eksperdirühm juhteksperti juhtimisel teeb koos arendajaga KMH

aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu ajal aruande kohta tehtud ettepanekute ja vastuväidete alusel aruandes vajalikud parandused ja täiendused, selgitab ettepanekute ja vastuväidete arvestamist või põhjendab arvestamata jätmist ning vastab esitatud küsimustele).

Punktiga 52 täpsustatakse § 21 lõiget 5: kuna eelnõukohase seadusega tunnistatakse kehtetuks § 21 lõige 4, siis lõikes täpsustatakse, et arendaja peab 30 päeva jooksul avaliku väljapaneku lõppemisest arvates (mitte enam otsustaja seisukoha saamisest arvates) saatma isikutele, otsustajale ja asjaomastele asutustele kirjadega KMH aruande kohta esitatud ettepanekute või vastuväidete arvesse võtmise selgitused või arvestamata jätmise põhjendused ning vastused küsimustele.

Punktiga 53 täiendatakse § 22 lõike 5 punkti 1. Arvestades, § 11¹ lisatakse erisus KMH programmi koostamata jätmise võimaluse kohta, täiendatakse § 22 lõike 5 punkti 1 selliselt, et asjakohasel juhul peab otsustaja kontrollima KMH aruande vastavust KMH algatamise otsuses sätestatud keskkonnamõju hindamise ulatusele. Vt ka § 11¹ muudatusettepaneku selgitust.

Punktiga 54 täiendatakse § 20 lõiget 10 selliselt, et põhjendatud juhul võib otsustaja nõuda KMH aruande täiendamist lisateabega, mida ei ole nõutud KMH algatamise otsusega. Muudatusettepaneku põhjendus on sama nagu eelmises punktis.

Punktiga 55 tunnistatakse kehtetuks § 25. KMH teenusedisaini käigus järeldati, et kehtiv järelhindamise kord ei ole rakendunud ja selle eesmärgid on saavutatavad seirekeskse ja andmepõhise lähenemise kaudu. Järelhindamine kui eraldi menetlus ei ole teostatav ega kuluefektiivne. See oleks justkui uus KMH, mis eeldaks korduvaid väliuuringuid ja ekspertiise, kuid ei annaks samavõrra lisaväärtust. Keskkond ja mõjude allikad muutuvad ajas ning erinevused prognoositud ja tegelike mõjude vahel ei võimalda üheselt hinnata KMH kvaliteeti ega otsustada, kas muudatused tulenevad hindamisest või välistest teguritest. Jõuti järeldusele, et järelhindamise eesmärgid – oluliste mõjude tuvastamine, leevendusmeetmete tõhususe hindamine ja teadmusbaasi täiendamine – on paremini saavutatavad tegevusloapõhise seire ja andmete analüüsi kaudu. Nimelt KMH järelhindamise eesmärgid on juba kaetud tegevuslubade ja nende järelevalve süsteemide kaudu. Tegevuslubade väljastamisel määratakse arendajale vajaduse korral seirekohustus, mille täitmist jälgitakse ning kogutud andmeid kasutatakse keskkonna seisundi hindamiseks ja otsuste tegemiseks. Enamgi veel: KMH järelhindamise menetlus on tegevuslubade ja nende järelevalve menetlust dubleeriv. Seega pole otstarbekas KMH järelhindamise korda täiendada ja sellega uut menetlust luua, vaid vaja on täiustada olemasolevat seire ja tegevuslubadepõhist süsteemi (nt andmevahetus, automaatsed analüüsid, eksperthinnangute tugi). Seetõttu soovitati KMH järelhindamise asemel välja töötada ühtsed seireandmete kogumise ja analüüsi põhimõtted, mille abil saab jälgida, kas keskkonnamõju prognoosid vastavad tegelikkusele ning kas rakendatud meetmed on olnud piisavad. Selleks on töös eraldi tegevussuund: 2025-2026 tehakse seireandmete ja uuringute parema kättesaadavuse ning (taas)kasutamise äri- ja detailanalüüs, mis on edasiste digiarenduste aluseks. Lisaks, rahvusvahelise mõju hindamise assotsiatsiooni (*International Association for Impact Assessment, IAIA*) ja ÜRO Keskkonnaprogrammi (*United Nations Environment Programme, UNEP*) juhiste põhjal kasutatakse seirepõhist ja integreeritud lähenemist laialdaselt, samas kui terviklikku KMH järelhindamist rakendatakse vaid üksikute riikide suurprojektide puhul.

Oluline on rõhutada, et muudatus ei vähenda KMH järelhindamise eesmärkide täitmist, vaid muudab nende saavutamise viisi. Eesmärk – hinnata, kas prognoositud olulised mõjud ja leevendusmeetmed vastavad tegelikkusele ning milliseid järeldusi saab teha tulevaste projektide tarbeks – säilib, kuid seda tehakse süsteemselt seireandmete analüüsi kaudu, mitte eraldi mahuka menetlusena. Selline lähenemine tagab pideva teaduspõhise tagasiside KMH süsteemi toimimise kohta, vähendab halduskoormust ja suurendab menetluse efektiivsust.

Punktiga 56 jäetakse § 28¹ lõikest 4 ning § 36¹ lõike 1 esimesest lausest välja sõna „kõikidelt“. Muudatuse selgitus on sama mis § 11 lõike 2² muudatusettepaneku juures (vt punkt 19).

Punktiga 57 tunnistatakse kehtetuks § 30 lõige 7¹. Kehtiva sätte kohaselt saadetakse piiriüleses KMH menetluses osalevale mõjutatavale riigile arvamuse avaldamiseks tegevusloa andmise või andmata jätmise otsus ning tegevusloa eelnõu (kui Kliimaministeerium ja mõjutatav riik niimoodi kokku lepivad). Selleks peab otsustaja saatma nimetatud eelnõu Kliimaministeeriumile, kes edastab selle mõjutatavale riigile. Mõjutatavale riigile tuleb anda arvamuse avaldamiseks aega vähemalt 30 päeva ning otsustaja peab otsuse tegemisel arvestama mõjutatava riigi arvamusega. Seaduseelnõuga tunnistatakse sätte kehtetuks, sest piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioon (Espoo konventsioon) ega KMH direktiiv ei nõua, et lisaks KMH materjalidele tuleb mõjutatud riigile saata arvamuse andmiseks ka tegevusloa eelnõu. Espoo konventsiooni kohaselt tuleb mõjutatud riigile saata kavandatava tegevuse lõppotsus (tegevusluba).

Punktiga 58 jäetakse § 33 lõikest 6 välja sõna „kõigilt“. Muudatuse selgitus on sama mis § 11 lõike 2² muudatusettepaneku juures (vt punkt 19).

Punktiga 59 jäetakse § 40 lõike 4 punktist 6 välja sõnad „ning sotsiaalsetele vajadustele“. Muudatusettepaneku eesmärk on luua õigusselgus, ühtlustada hindamispraktikat ning tagada, et KSH keskendub oma eesmärgile: oluliste keskkonnamõjude väljaselgitamisele, vältimisele ja leevendamisele. Kehtivas sättes ei ole termin „sotsiaalsed vajadused“ selgelt määratletud, mistõttu on praktikas keeruline piiritleda, milliseid mõjusid peab strateegilise planeerimisdokumendi hindamisel arvesse võtma ning kuidas eristada olulisi keskkonnamõjusid laiematest sotsiaalsetest mõjudest. Ebaselgus on põhjustanud menetlustes erinevaid tõlgendusi, täiendamisnõudeid ja protsessi venimist.

KSH direktiivi kohaselt tuleb hinnata strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, kuid direktiiv ei nõua „sotsiaalsete vajaduste“ kui eraldiseisva mõju liigi hindamist. Sotsiaalsed, majanduslikud, kogukondlikud jms aspektid kuuluvad liikmesriikide planeerimissüsteemide, sotsiaalpoliitika jms reguleerimisalasse, mitte KSH hindamisalasse. Samuti ei kasuta KeÜS keskkonnamõju ega keskkonnahäiringu määratlemisel terminit „sotsiaalsed vajadused“ (KeÜS eristab keskkonna kaudu avalduvaid mõjusid). Seetõttu ei ole põhjendatud kasutada seda ka KeHJSis ning nõuda hindamist, mis ei ole kooskõlas KeÜSi ega KSH direktiiviga.

Muudatusettepanek on seotud eelnõuga kavandatava termini „keskkonnamõju“ täpsustamisega, sellest jäetakse välja viide inimese heaolule. Mõlema muudatuse eesmärk on vältida olukorda, kus KMH või KSH menetluses tuleb käsitleda laiemalt sotsiaalseid teemasid, mis ei ole seotud keskkonnaseisundi muutusega ega kuulu KeHJSi reguleerimisalasse.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõukohases seaduses ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele. Kuna eespool loetletud kehtivate õigusaktidega on Euroopa Liidu õigus juba üle võetud, ei ole eelnõukohase seaduse ja Euroopa Liidu õiguse vastavustabelit koostatud. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu keskendub KMH menetluse tõhustamisele ja kiirendamisele ning selle kaudu halduskoormuse ja bürokraatia vähendamisele. Eelnõukohase seaduse rakendamine ei too kaasa olulisi riske. Seetõttu ei ole seletuskirjale lisatud HÕNTE § 46 nõuetele vastavat põhjalikku mõjuanalüüsi aruannet. Seaduse rakendamisega ei kaasne ka olulist mõju keskkonnale. Seaduse rakendamisel ei kaasne ka olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, avaliku sektori tuludele ja kuludele ega regionaalarengule.

Eelnõuga kavandatud muudatused mõjutavad KMH osalisi valdavalt menetluse tõhustamise kaudu ning tervikvaates kaasneb positiivne mõju: arendajatel väheneb ebavajalik menetlus- ning halduskoormus, otsustajatel (riigiasutused, nt Keskkonnaamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Transpordiamet, ja kohalikud omavalitsused) väheneb töökoormus (sh muutub tööprotsess selgemaks ja prognoositavamaks), samuti väheneb asjaomaste asutuste töökoormus. Avalikkuse ja keskkonnaorganisatsioonide osalusvõimalus säilib. Keskkonna kaitstuse tase ei vähene, sest kõik sisulised hindamiskohustused jäävad kehtima.

Järgnevalt on analüüsitud muudatuste mõju. Mõjusid hinnatakse iga muudatuse puhul ainult ulatuses, milles need on konkreetse muudatuse suhtes asjakohased. Eelkõige on keskendutud järgmistele mõjudele: mõju keskkonnale, arendajatele, ekspertidele ja otsustajatele. Samuti tuuakse välja muudatustega seotud mõju halduskoormusele. Teisi mõjusid käsitletakse vaid juhul, kui need muudatusega reaalselt kaasnevad.

6.1. Mõju avaldav muudatus

KeHJSi alustermiinit „keskkonnamõju“ täiendatakse, mõju inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale sõnastatakse järgmiselt: sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, kultuuripärandile ja varale. Samas jäetakse välja viide inimese heaolule.

Sihtrühm

KMH/KSH osalised: otsustajad, eksperdid, arendajad, asjaomased asutused, avalikkus, sh keskkonnaorganisatsioonid.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Mõistete täpsustamisega muutub selgemaks KMH/KSH ulatus ehk milliseid kavandatava tegevuse olulisi mõjusid, mis on seotud tervise, kultuuripärandi ja varaga, tuleb hindamise käigus arvestada (hinnata). Seega aitab muudatus keskendada mõju hindamist nendele tervise-, kultuuripärandi- ja vara mõjudele, mis avalduvad kavandatava tegevusega kaasneva keskkonnakomponentide muutuse kaudu. Vähenevad olukorrad, kus KMH või KSH ulatust laiendatakse mõjudele, mis ei avaldu keskkonna kaudu. Seega tugevdab muudatus sisulist kvaliteeti, suunates mõju hindamise KMH ja KSH direktiivide kohaste mõjude hindamisele.
- Mõju arendajatele ja ekspertidele. Suurendab õiguslikku selgust ja prognoositavust KMH/KSH raames tervise-, kultuuripärandi- ja vara mõjude hindamisel. Vähendab ebakindlust olukordades, kus varem võidi küsida tervise ja varaga seotud hinnanguid, mis ei olnud otseselt seotud keskkonna kaudu avalduvate mõjudega. Muudatus ei too arendajale kaasa lisakohustusi ega suurenda halduskoormust.
- Mõju otsustajatele. Ühtlustab hindamispraktikat ning vähendab tõlgendamisvaidluste ja selgituste vajadust. Tekib vähem võimalikke vaidlusi KMH/KSH sisu üle, st mida peaks nende käigus hindama. Muudatus ei muuda otsustajate üldist töökoormust, kuid võib vähendada ebaselgete juhtumite arvu ja sellega seotud menetluste ajakulu.

- Arendajate halduskoormus. Halduskoormus ei suurene. Eelduslikult kaasneb halduskoormuse vähenemine, kuna tõlgendusvaidluste ja ebamäärasuse vähenemine lihtsustab ning kiirendab menetlust.

6.2. Mõju avaldav muudatus

KeHJSist jäetakse välja asjaomaste asutuste üldine loetelu, kuna valdkonna eest vastutava ministri määrusega on kavas kehtestada täpsustatud loetelu. Luuakse volitusnorm, mille alusel määrus sätestab selged alused, millistel juhtudel tuleb konkreetne asutus KMH või KSH menetlusse asjaomase asutusena kaasata.

Sihtrühm

KMH/KSH osalised: otsustajad, asjaomased asutused, arendajad, eksperdid.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatus ei muuda KMH/KSH sisulise hindamise ulatust. Küll aga parandab menetluse kvaliteeti kaudselt, kuna asjaomaste asutuste kaasamine muutub täpsemaks ja efektiivsemaks: väheneb oht, et olulise pädevusega asutus jääks kaasamata või et kaasataks asutusi, kellel puudub sisuline seos menetlusega. Selgem kaasamisloogika toetab keskkonnamõju asjakohast hindamist.
- Mõju arendajatele ja ekspertidele. Suurendab prognoositavust, sest muutub rohkem etteaimatavaks, millised asutused tuleb menetlusse kaasata. Vähendab olukordi, kus menetlus venib seetõttu, et otsustaja kaasab põhjendamatult laiema ringi asutusi. Muudatus ei too arendajatele ega ekspertidele kaasa lisakohustusi.
- Mõju otsustajatele ja asjaomastele asutustele. Ministri määrusega kehtestatud loetelu ühtlustab praktikat ning vähendab tõlgendamisvigu. Otsustajate töökoormus väheneb, sest nad ei pea igas menetluses eraldi hindama, millised asutused võiksid olla asjaomased – määrus annab selle kohta selged alused. Samuti väheneb risk, et menetlusse kaasatakse asutus, kellel puudub puutumus, mis muidu pikendaks protsessi ja tooks asutusele mittevajalikku koormust.
- Töökoormus. Väheneb nii otsustajate kui asjaomaste asutuste töökoormus. Muudatus vähendab olukordi, kus asutustelt küsitakse arvamust ka juhtudel, kus neil puudub seos menetluses käsitlevaga.

6.3. Mõju avaldav muudatus

Tuuleelektrijaama rajamisel on KMH algatamine kohustuslik, kui tuulikute arv on vähemalt 10 või koguvõimsus vähemalt 45 MW, sõltumata tuulepargi asukohast.

Sihtrühm

- 1) tuuleparkide arendajad/tegevuslubade taotlejad;
- 2) otsustajad, kes on seotud tegevuslubade ja KMHde menetlemisega (sh kohalikud omavalitsused, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA), Keskkonnaamet).
- 3) KMH/KSHsid koostavad eksperdid.

Kaasnev mõju

Kui seni oli KMH algatamine kohustuslik meretuuleparkide puhul ja maismaatuuleparkide puhul tuli anda KMH eelhindang, siis muudatuse tulemusena sätestatakse künnis, millest alates tuuleparkide KMH tuleb algatada.

Väiksemate meretuuleparkide kavandamisel (tuulikute arv alla 10 või võimsus alla 45 MW) ei ole KMH algatamine enam kohustuslik ning KMH vajadus selgitatakse välja eelhindanguga.

Muudatus mõjutab rohkem väiksemate meretuuleparkide arendajaid juhul, kui eelhinnanguga selgub, et KMH ei ole vajalik (sest varem oli KMH kohustuslik). Meretuuleparkide puhul võib mõnevõrra suureneda otsustajate töökoormus, kuna tuleb teha rohkem eelhinnanguid. Samas on enamik praegu kavandamisel olevaid meretuuleparke suuremad ja võimsamad, st KMH algamine oleks nende puhul ka uue künnise järgi endiselt kohustuslik.

Maismaatuuleparkide puhul mõjutab muudatus samuti väiksemate tuuleparkide arendajaid: eelhinnanguta saab rajada väiksemas mahu tuulikuid (kuni neli), mis jäävad madalamaks kui 30 meetrit, või püstitada üksiktuuliku (sõltumata kõrgusest). Enamik kavandavaid maismaatuuleparke on suuremad, kuid samas on KMH künniste muudatuse mõju koostamisel olevate planeeringute tulemusel kavandatavatele tuuleparkidele tõenäoliselt väike, kuna taastuvenergeetika eelisarendusalal projekti loamenetluses KMHd ega ka KMH eelhinnangut üldjuhul ei tehta.

- Mõju keskkonnale. Mõju keskkonnale on neutraalne, sest suured tuulepargid peavad KMH läbima ning väiksema mõjuga projektide puhul selgitatakse KMH vajalikkus eelhinnanguga (vajaduse korral alगतatakse KMH). Keskkonna kaitstuse tase ei vähene.
- Mõju arendajatele. Meretuuleparkide arendajate halduskoormus väheneb, kuna KMH algamise kohustus tekib ainult juhul, kui projekt ületab künnise. Alla künnise jäävate projektide puhul antakse KMH eelhinnang ning kui eelhinnangu tulemusena jäetakse KMH algamata, lüheneb tegevusloa menetlus. Enamik kavandavaid suuri tuuleparke jääb uue künnise järgi niikuinii KMH kohustuse alla, mistõttu muudatuse mõju on eelkõige väiksemate projektide arendajatele.
- Mõju otsustajatele. Otsustajate töökoormus võib mõnevõrra suureneda meretuuleparkide korral, kuna väiksemate projektide puhul tuleb koostada rohkem eelhinnanguid (kohustuslik KMH alगतatakse põhjendamata). Samas on enamik suuremaid meretuuleparke ka uue künnise järgi endiselt KMH kohustusega. Mõju maismaatuuleparkidele on väike, sest valdavalt kavandatakse suuremaid parke ning väiksemaid projekte harva.
- Mõju ekspertidele. Ekspertide roll jääb samaks. Suuremad projektid läbivad kohustusliku KMH ning väiksemate projektide puhul piirdatakse eelhinnanguga (kui eelhinnangu tulemusena ei alगतata KMHd). Mõju on neutraalne.
- Mõju halduskoormusele. Halduskoormus väheneb eelkõige väiksemate meretuuleparkide projektide puhul, kuna KMH algamine ei ole enam kohustuslik, vaid otsustatakse eelhinnanguga. Suuremate projektide puhul arendajate halduskoormus ei muutu.

6.4. Mõju avaldav muudatus

Mere süvendamine ning merre kaadamine ja tahkete ainete paigutamine (alates 10 000 kuupmeetrist) ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus ning KMH alगतama ei pea. Nende tegevuste puhul tuleb anda KMH eelhinnang.

Sihtrühm

- 1) veeloa (keskkonnaluba vee erikasutuseks) taotlejad ja omajad (kes tegelevad mere süvendamise ja merre kaadamisega);
- 2) Keskkonnaameti töötajad (kes on seotud meres tehtavateks töödeks väljastatavate veelubade menetlusega) ja teised otsustajad, nt TTJA hoonestuslubade menetlejana, kohalikud omavalitsused (ehituslubade ja planeeringute menetlejana);
- 3) KMH/KSHsid koostavad eksperdid.

Kaasnev mõju

KeHJSi muudatus mõjutab eelkõige keskkonnalubade taotlemist, aga KeHJSi § 6 lõike 1 punktide 17 ja 17¹ alusel alगतatakse planeeringute koostamise käigus ka KSH, kui

kavandatakse tegevusi, millega kaasneb süvendamine, tahkete ainete paigutamine ja kaadamine mahus üle 10 000 m³ (kui planeeringu koostamisel on maht teada). Nimetatud punktide alusel algatatakse KMH ka ehituslubade või hoonestuslubade menetluse käigus, kui ehitusega kaasneb süvendamine, tahkete ainete paigutamine ja kaadamine mahus üle 10 000 m³ ning arendaja alustab ehitusloa/hoonestusloa taotlemist. Kui KMH kohustuslikus korras algatamise asemel tuleb koostada eelhinnang, siis eelhindangu koostamise kohustus ja KMH algatamise üle otsustamine lasub otsustajal, kelleks on taotletava tegevusloa järgi kas Keskkonnaamet, TTJA või kohalik omavalitsus.

Keskkonnaameti andmetel on seitsme aasta jooksul antud 14 ning muudetud 7 keskkonnaluba, mille järgi kavandatakse süvendamist ja/või kaadamist mahus üle 10 000 m³. Seitsmel juhul on algatatud KMH keskkonnaloa taotluse menetluses, ülejäänud olukordades on tuginetud varasemale KMH või KSH aruandele (KeHJSi § 11 lõike 6 erisuse järgi). 2025. a ei algatanud Keskkonnaamet kõne all olevate punktide alusel ühtegi uut KMHd. Lisaks on tegemisel mitu KMHd, mille on algatanud TTJA, ning ka kohalikud omavalitsused on algatanud KMH/KSHsid kas ehitusloa või detailplaneeringu menetluses. Seega ei ole KeHJSi § 6 lõike 1 punktide 17 ja 17¹ alusel KMH/KSHde algatamiste arv väga suur, mõjutatud sihtrühm on pigem väike.

Siiski, seni on arendajad püüdnud meres kavandatavate tegevuste mahtusid piirata, sh on otsitud selliseid lahendusi, mis väldiksid kohustuslikku KMHd. Keskkonnaameti andmetel on näiteks kuue aasta jooksul 23% taotlusi olnud sellised, kus süvendamise maht on 7500-9990 m³. Seega, künnise kaotamisega võib kaasneda taotluses märgitud süvendusmahtude suurenemine (ühekordsed projektid võetakse ette suuremas mahus, kavandatakse tegevus pikema aja jooksul, mistõttu maht suureneb). Vee erikasutusel tasud selles valdkonnas puuduvad, seega on keerulisem ettevõtteid suunata järgima veeseaduse § 176 lõikes 2 sätestatud põhimõtet, et vajaliku süvendamismahu määramisel peab võimaluse korral arvestama süvendamise vajadust ja mahtu tegevuse registreerimise või veeloa andmise ajal ning tulevikus selliselt, et veekogu oleks võimalikult vähe mõjutatud. Seega võib künnise kaotamisel suurened a taotlustes märgitud tegevuse maht ja mõjutatud ala pindala.

Muudatusettepanekuga kaasneb seega mõningane leevendus arendajatele – kohustusliku KMH künnis kaob, seega võib eeldada, et tegevusloa saab kätte kiiremini juhul, kui KMH ei ole vajalik (KMH protsess kestab u 1,5-2 aastat). Lisaks ei pea sellest lähtuvalt arenduse vajadusi piirama. Siiski võib suurened a otsustajate (Keskkonnaamet, TTJA, kohalikud omavalitsused) töökoormus, kuna suureneb keerukamate eelhinnangute koostamise vajadus suuremate mahtude puhul, et selgitada KMH algatamise vajadus. Väga suurte projektide puhul võib eelhindangu analüüs olla mahukas, eriti olukorras, kui olemasolevaid andmeid on vähe või need on vananenud. Tekib potentsiaalne vaidluskoht arendajaga. Samas on kavas sätestada, et arendaja esitab otsustajale eelhindangu andmiseks eelhindangu kavandi, mis võib vajaduse korral sisaldada ka põhjalikumaid analüüse. Lisaks on Keskkonnaametil keskkonnaloa andjana õigus nõuda eksperthinnangut taotletava tegevuse kohta (keskkonnaministri 23.10.2019 määruse nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ § 9 punkt 6). Samuti saab vajaduse korral algatada eelhindangu alusel KMH, kui tegevusega võib kaasneda oluline keskkonnamõju. Ühtlasi puudub KMH kohustus, kui tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

Oluline on rõhutada, et kui muudatuse tõttu algatatakse KMHsid vähem ja ainult siis, kui selleks on vajadus, siis hoiab see kokku kõigi osaliste ressursse (mh väheneb otsustajate ja teiste KMH menetluses osalejate koormus selle kaudu, et KMHsid tuleb vähem menetleda).

- Mõju keskkonnale. Mõju keskkonnale on neutraalne. Kuigi kohustuslik KMH kaob, selgitatakse tegevuste eeldatavalt oluline keskkonnamõju edaspidi KMH eelhindanguga ning KMH tuleb (eelhindangu tulemusena) ikka algatada, kui tegevusega võib kaasneda

oluline keskkonnamõju. Keskkonnakaitse tase ei vähene, sest otsustajal on vajalikud volitused nõuda analüüsi ja algatada KMH alati, kui see on vajalik.

- Mõju arendajatele. Arendajate koormus väheneb, sest KMH nõue kaob ning väiksemate või keskmise mahuga süvendamis- ja kaadamisprojektide korral saab piirduda eelhinnangu andmisega (kui eelhinnangu tulemusena ei algatata KMHd). See võib lühendada menetlusaega ja vähendada kulusid. Arendajad ei pea enam kavandatava tegevuse mahtu kunstlikult piirama üksnes KMHst hoidumise eesmärgil, mis toetab realistlike projektimahtude kavandamist.
- Mõju otsustajatele. Otsustajate töökoormus võib suurene da, sest KMH algatamise asemel tuleb rohkematel juhtudel koostada eelhinnanguid, mis võivad olla mahukad, eriti suuremate projektide puhul või juhul, kui olemasolevad andmed on puudulikud. Samas väheneb kohustuslike KMHde arv, mistõttu tervikmõju jääb tasakaalukaks. Otsustaja pädevus nõuda rohkem analüüsi või algatada vajaduse korral KMH tagab sisulise otsustuskvaliteedi.
- Mõju ekspertidele. Ekspertide roll muutub mõnevõrra seetõttu, et nad koostavad eelhinnanguid, kuid KMHde arv tervikuna võib väheneda. Ekspertidele mõju on neutraalne kuni väheneva koormuse suunas, mis sõltub konkreetsete projektide mahust ja keerukusest.
- Mõju asjaomastele asutustele. Mõju on väike, sest süvendamis- ja kaadamisprojektide arv on väike. KMH kohustuslikust algatamisest loobumine võib vähendada vaidlusi projektimahtude üle ning vähendada planeeringu- ja loamenetluse mahtu.
- Halduskoormus. Arendajate halduskoormus väheneb üldiselt, kuna kohustuslike KMHde arv väheneb ja hinnang antakse eelhinnangu alusel.

6.5. Mõju avaldav muudatus

Vähemalt 1,5 hektari suuruse alaga prügila sulgemine ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus ning KMH kohustus asendatakse KMH eelhinnangu kohustusega.

Sihtrühm

- 1) arendajad/tegevusloa omajad (prügila käitajad);
- 2) otsustajad, kes on seotud prügilate sulgemise otsuse tegemisega ning KMH menetlemisega (Keskkonnaamet).

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. KÜnniste 2. analüüsi kohaselt puudutab muudatus potentsiaalselt 11 prügilat. Muudatuse mõju ei ole eeldatavalt suur, kuna prügila sulgemise võimalikke peamisi mõjusid (eelkõige mõju veele ja välisõhule) on võimalik ennetada ning leevendada, täites keskkonnanõudeid, mis on kehtestatud prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise määрусega. Eelhinnangu kohustus tagab, et iga prügila sulgemise võimalik oluline keskkonnamõju selgitatakse välja juhtumi põhjal – seega ei suurene muudatusega tõenäoliselt keskkonnale avalduv mõju.
- Mõju arendajatele. Arendajate halduskoormus väheneb, kuna kaob KMH nõue. Eelhinnangu andmine (kui selle tulemuseks ei ole KMH algatamine) on kiirem ja vähem kulukas kui KMH protsess.
- Mõju otsustajatele. Otsustajate koormus muutub vähesel määral. Ehkki kaob KMH kohustus, tuleb otsustajal vähemalt 1,5 hektari suuruse alaga prügila sulgemise korral anda eelhinnang. Arvestades, et Eestis on praegu kokku 11 sulgemata prügilat, mida muudatus potentsiaalselt puudutab, ning prügilaid suletakse pigem harva, ei ole eelhinnangute arvu märkimisväärne tõus tõenäoline.

6.6. Mõju avaldav muudatus

Üle 100 hektari suuruse pindalaga metsamaa raadamine ei ole olulise keskkonnamõjuga tegevus ning KMH kohustus asendatakse KMH eelhinnangu kohustusega (künnis 50 hektarit).

Sihtrühm

- 1) arendajad/tegevusloa taotlejad;
- 2) otsustajad, kes on seotud tegevuslubade ja planeeringute ning KMH/KSHde menetlemisega.

Kaasnev mõju

Muudatuse mõju ei ole eeldatavasti suur, kuna metsamaa raadamine ei ole tegevus, mis oleks peamine põhjus KMH/KSH algatamiseks, vaid raadamist on hinnatud üldjuhul mõne suurema arendusega kaasneva tegevusena, mille puhul on olnud vaja algatada KMH/KSH. Näiteks planeeringutes on suuremad (üle 100 hektari) raadamise alad olnud seotud harjutusväljade ja tuuleparkide arendustega, aga ka karjääride või muude tööstusprojektidega ja Rail Balticu raudtee rajamisega.

Kui siiski on vaja otsustada KMH algatamise üle ainult kavandatava raadamise puhul, siis muudatuse tulemusel keskkonnatundlikkusest sõltumatud raadamised ei tooks kaasa ebavajalikku halduskoormust KMH algatamisest, kuid samas tundlikes elupaikades ja ulatusliku raadamise korral hinnatakse mõju põhjalikult KMH käigus.

- Mõju keskkonnale. Mõju keskkonnale on neutraalne. Suurema või keskkonnatundliku raadamise korral on endiselt võimalik algatada KMH, sest otsustaja hindab eelhinnangu alusel, kas tegevusega võib kaasneda oluline keskkonnamõju. Raadamist hinnatakse tavaliselt mõne suurema arendusega seotud tegevusena (nt harjutusväljad, suured tuulepargid ja karjäärid, infrastruktuur), mille puhul tehakse üldjuhul KMH.
- Mõju arendajatele. Arendajate halduskoormus väheneb, kuna KMH nõue kaob. Kui raadamine ei ole seotud mõne ulatusliku või tundliku arendusega, saab tegevuse kohta anda eelhinnangu, mis on kiirem ja vähem kulukas (kui eelhinnangu tulemusena ei otsustata algatada KMHd). Mõju ulatus on siiski väike, sest enamik suuremaid raadamisi tehakse projektidega, mille puhul tehakse KMH.
- Mõju otsustajatele. Otsustajate koormus muutub vähesel määral, kuna üksikute raadamisprojektide puhul tuleb teha eelhinnanguid. Samas väheneb kohustuslike KMHde arv ning enamikul juhtudel on raadamine osa suuremast projektist, mille puhul KMH tehakse muul alusel. Seetõttu üldine mõju otsustajatele on väike.
- Halduskoormus. Halduskoormus väheneb, kuna KMH nõue kaob ning otsus tehakse eelhinnangu kaudu. Eelhinnangu andmine (kui tulemuseks ei ole KMH algatamine) on kiirem ja vähem kulukas kui KMH protsess. Samas on üldmõju minimaalne, sest enamik üle 100 ha raadamisalasid kaasneb projektidega, mille puhul KMH tehakse muudel alustel.

6.7. Mõju avaldav muudatus

Arendaja esitab § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe eelhinnangu kavandina. Muudatuse eesmärk on tagada, et otsustajal oleks eelhinnanguks piisav teave, vältides olukordi, kus tuleb arendajalt korduvalt teavet juurde küsida või otsustajal lisainfot otsida eelhinnangu koostamiseks ja KMH vajalikkuse üle otsustamiseks.

Sihtrühm

KMH osalised: otsustajad, eksperdid, arendajad.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatus ei mõjuta KMH eelhinnangu sisulist kvaliteeti ega KMH vajalikkuse üle otsustamise järeldusi.
- Mõju arendajatele ja ekspertidele. Arendajatel tuleb juba praegu esitada otsustajale eelhinnangu andmiseks asjakohane teave. Edaspidi peab esitav teave eelhinnangu kavandina olema keskkonnaministri 21.08.2017 määruse nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ nõuete kohane. Samas esitavad paljud arendajad juba praegu nõutava teabe nimetatud määruse nõuete kohaselt. Kuna see pole aga kohustuslik, võib muudatuse järel arendajate töömaht ja väljaminekud mõnevõrra suureneada, kui neil võib olla vajadus kasutada keskkonnavaldkonna eksperdi abi eelhinnangu kavandi koostamiseks (juhul, kui arendaja ise ei koosta eelhinnangu kavandit). Seega võib ka keskkonnaekspertide töökoormus mõnevõrra suureneada. Kuna KMH eelhinnangu kavandit ei pea koostama litsentsiga KMH juhteksperdid, vaid seda võivad teha ka teised keskkonnaekspertid (st pole sätestatud nõudeid koostajale), siis ei põhjusta muudatus KMH juhteksperptidele olulist töökoormuse kasvu ning seeläbi muude menetluste aeglustumist. Ühe eelhinnangu maksumus, olenevalt selle keerukusest, jääb teenusedisaini käigus saadud info põhjal vahemikku 1000–5000 eurot, mis võrreldes projekti üldkuludega on pigem tagasihoidlik kulu. Kvaliteetsem ja täpsem sisend vähendab samas olukordi, kus otsustajal tuleb taotlejalt lisainfot küsida või seda ise otsida. Selle tulemusel kiireneb eelhindamise ja KMH vajalikkuse üle otsustamise aeg, sest otsustaja ei pea tegema korduvaid täiendusi ega tegelema puudulike algandmete tõttu lisatööga. Arvestades, et otsustajate töökoormus on niigi suur, aitab parem sisend vältida viivitusi ning tagab efektiivsema menetluse, sh võimaluse kiiremini alustada kavandatava tegevusega. Kokkuvõttes muutub protsess arendaja jaoks kiiremaks.
- Mõju otsustajatele. Otsustaja töökoormus väheneb ja protsess muutub kiiremaks, kuna arendaja poolt koos tegevusloa taotlusega esitav eelhinnangu kavand peab vastama eelhinnangu määruse nõuetele. Näiteks Keskkonnaameti senises töös on ühe eelhinnangu koostamise ajakulu, olenevalt selle keerukusest ja arendaja esitatud info kvaliteedist, olnud vahemikus 20–50 tundi (Keskkonnaameti andmetel tegi amet 2024. a 10 KMH algatamise otsust ja 889 KMH algatamata jätmise otsust, millest 725 metsaosakond, teised valdkonnad kokku 164). Edaspidi väheneb otsustajal vajadus küsida korduvalt lisateavet ning puuduolevat infot ise juurde otsida, kui eelhinnangu kavand on koostatud kvaliteetselt ja otsustaja ei pea seda suuremas mahus täiendama. Otsustajal on võimalik keskenduda ennekõike KMH vajalikkuse üle otsustamisele.
- Halduskoormus. Halduskoormus suureneb mõnevõrra arendajatel, kes peavad koostama sisendit täpsemalt ja eelhinnangu määruse nõuete kohaselt. Üldine koormus menetluses tervikuna väheneb, kuna korduv info küsimine ja KMH vajalikkuse üle otsustamise venimine väheneb kvaliteetsema sisendinfo tõttu.

6.8. Mõju avaldav muudatus

Põhjendatud juhul on võimalik jätta ära KMH programmi koostamine, kui otsustaja hinnangul on kavandatava tegevusega kaasneva olulise keskkonnamõju olemus ja ulatus varasema samalaadse tegevuse KMH või KSH kaudu teada.

Sihtrühm

KMH osalised: otsustajad, arendajad, eksperdid, asjaomased asutused.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatus ei vähenda keskkonna kaitstuse taset, sest KMH programmi ärajätmine on lubatud üksnes põhjendatud juhul, s.o olukorras, kus programmi koostamiseks puudub vajadus, kuna menetluses tavapäraselt kogutav teave on juba olemas. Samas oluline keskkonnamõju tuleb tuvastada ning teha ka kõik vajalikud uuringud.

- Mõju arendajale. Programmi koostamata jätmine vähendab arendaja kulusid, kuna programmi koostamisega seotud mahukas töö ja selle tellimise kulu jääb ära. Samuti lühendab muudatus oluliselt KMH menetlusaega, hinnanguliselt kuni 5 kuu võrra, võimaldades kavandatava tegevusega kiiremini alustada. Arvestades, et seni on KMH programme sisuliste muudatustega täiendatud pigem harva, sealhulgas uuringute tulemustega, on hilisema lisauuringute vajaduse ilmnemise ja nende tegemise risk väike. Seetõttu ei suurenda muudatus tõenäosust, et uuringute vajadus kanduks KMH aruande etappi. Kokkuvõttes on mõju arendajale oluliselt positiivne.
- Mõju ekspertidele. KMH programmi koostamise ärajätmise võimalus vähendab eksperdi töökoormust programmi etapis. Eksperdi roll uuringute vajaduse hindamisel ja lisauuringute ettepanekute tegemisel ei muutu: juhteksperit vaatab KMH algatamise otsuses esitatud esialgse teabe üle ja täpsustab seda vajaduse korral edasise hindamise käigus. Asjaolu, et KMH programmi koostama ei pea, ei tähenda, et sisulised küsimused (hindamise vajadus) jäävad läbi töötamata. Kokkuvõttes on mõju ekspertidele neutraalne või koormus vähene, kuna programmi etapp võib ära jääda, kuid vastutus jääb.
- Mõju otsustajale. Otsustaja töökoormus KMH algatamise hetkel suureneb, sest tuleb hinnata programmi koostamise vajadust. Samas väheneb otsustaja töökoormus KMH eelhinnangu ja programmi etapis, sest arendaja esitab edaspidi KMH eelhinnangu kavandi ning KMH programmiga seotud tööülesandeid ei ole. Seega otsustaja ressursikulu väheneb kogu protsessi jooksul ning üldine mõju otsustajale on positiivne – algatamise etapis töö suureneb, kuid tervikuna KMH kogukoormus väheneb.
- Mõju asjaomasele asutusele. Kui kohustuslikule KMH-le programmi ei koostata, küsitakse asjaomaste asutuste arvamust KMH algatamise etapis. See tähendab, et nende töökoormus suureneb selles etapis. Samas jääb ära töö, mis muidu kaasneb KMH programmile seisukoha andmisega. Seega väheneb asjaomaste asutuste kogukoormus.
- Haldus- ja töökoormus. Väheneb arendajate halduskoormus ja otsustajate töökoormus (vt eelnevat loetelu).

6.9. Mõju avaldav muudatus

Täpsustatakse KMH programmi nõudeid: programmis ei pea esitama kavandatava tegevuse reaalsete alternatiivide kirjeldust; kavandatava tegevuse seoste asemel strateegiliste planeerimisdokumentidega tuleb esitada konkreetsed seosed kehtivate planeeringutega. Lisaks täpsustatakse, et KMH programmis võib esitada veebilehe aadressi, kust saab kätte tegevusloa taotluse või KMH algatamise taotluse (st ei pea esitama taotluse koopiat).

Sihtrühm

KMH osalised: otsustajad, arendajad, eksperdid, asjaomased asutused.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatus ei mõjuta KMH kvaliteeti. Alternatiive hinnatakse ikka KMH aruande etapis ning keskkonnamõjude analüüs jääb sama põhjalikuks. Kehtivate planeeringutega seoste esitamine muudab programmi sisu asjakohasemaks.
- Mõju arendajatele ja ekspertidele. Arendaja ja ekspertide töömaht väheneb, sest programmis ei pea esitama eraldi alternatiivide loetelu ega strateegiliste planeerimisdokumentide mahukaid kokkuvõtteid. Samuti ei ole enam vaja lisada tegevusloa taotluse koopiat, vaid piisab veebilehe viitest. Muudatus muudab programmi koostamise kiiremaks. See võimaldab suunata tähelepanu KMH sisulistele teemadele ja uuringute kavandamisele.
- Mõju otsustajatele ja asjaomastele asutustele. Otsustaja ja asjaomaste asutuste töökoormus väheneb programmi ülevaatamisel, sest programm on sisult selgem ja fokuseeritum.

Väheneb vajadus kontrollida mahukaid ja sageli väheolulisi strateegilise tasandi viiteid. Veebilingi kasutamine vähendab dokumentide käsitlemist ja arhiveerimist.

- Mõju avalikkusele ja keskkonnaorganisatsioonidele. KMH programm muutub sisult selgemaks ja fokuseeritumaks, kuna selles ei nõuta alternatiivide väljatoomist ega strateegiliste planeerimisdokumentide mahukaid ülevaateid. Alternatiive hinnatakse endiselt KMH aruande etapis, mistõttu ei vähene avalikkuse võimalus anda hinnangut alternatiivide kohta. Taotluse koopia asemel veebilingi esitamine parandab info kättesaadavust ning vähendab tehnilisi tõrkeid mahukate dokumentide käsitlemisel. Kokkuvõttes mõju avalikkusele on neutraalne või mõnevõrra positiivne, kuna programmi etapis esitatav teave muutub konkreetsemaks ja paremini jälgitavaks.
- Haldus- ja töökoormus. Väheneb arendajate halduskoormus ja otsustajate töökoormus: KMH programmis esitatav teave muutub täpsemaks, dokumentide arv ja maht väheneb ning mittevajalikud lisad (taotluse koopia) kaovad. Seetõttu nõuab programmi koostamine ja ülevaatamine vähem aega.

6.10. Mõju avaldav muudatus

KMH litsentsi taotlemisel kaotatakse juhtimiskoolituse nõue. Samuti kaob see nõue KSH eksperdi puhul.

Sihtrühm

KMH eksperdid, kes taotlevad KMH juhteksperdi litsentsi ning KSH juhteksperdid (litsentsi taotlejate arv on olnud aastati erinev, kuid eeldatavasti jääb see vahemikku 1–3 taotlust aastas).

Kaasnev mõju

Muudatus võimaldab litsentsi taotleda ka neil ekspertidel, kellel on projektijuhtimise kogemus, kuid kes pole läbinud formaalset juhtimiskoolitust. Litsentsi taotlemise muudele nõuetele vastavad pädevad eksperdid ei pea loobuma litsentsi taotlemisest ainult koolituse puudumise tõttu. Muudatus vähendab bürokraatiat ning halduskoormust taotlejal ja taotluse hindajate tööd. Taotlustes on näidatud juhtimiskoolitustena väga erinevaid koolitusi ning nende puhul oli keeruline aru saada, kas koolitus oli sisult juhtimisalane ja milliseid teemasid seal käsitleti. Seega ei olnud selge, kas juhtimiskoolituse nõue oli taotlejal täidetud ning see tekitas arusaamatust litsentsi taotluse hindajatel. Säilib projektijuhtimise kogemuse nõue, mille puhul on lihtsam kontrollida, kas taotleja on taotluses nimetatud töödes osalenud. Lisaks peab olema taotleja osalenud KMH menetlustes.

Negatiivse mõjuna võib tuua välja, et kui taotleja ei ole koolitust läbinud, võib ta olla vähem teadlik projekti- ja protsessijuhtimise põhimõtetest, sh inimeste, ajakava ja riskide juhtimisest. Samas on olulisem mõista KMH protsessi põhimõtteid ning selle eeldusena peab taotleja olema läbinud KMH koolituse.

- Mõju ekspertidele. Muudatus võimaldab rohkematel pädevatel spetsialistidel litsentsi taotleda, kui neil on projektijuhtimise kogemus, kuid puudub formaalne juhtimiskoolitus. Taotlejad ei pea enam tõendama koolitusi, mille sisu ja asjakohasust on olnud keeruline üheselt hinnata. Projektijuhtimise kogemuse nõue säilib, mistõttu on otsustajal lihtsam hinnata taotleja tegelikku kompetentsi. Mõju ekspertidele on positiivne, kuna väheneb bürokraatia ning litsentsi taotlemise protsess muutub selgemaks ja prognoositavamaks.
- Mõju KMH litsentsi väljastajale ja strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldajale, kes kontrollib KSH juhteksperdi nõudeid. Töökoormus väheneb, sest enam ei ole vaja analüüsida koolituste asjakohasust. Projektijuhtimise kogemuse kontrollimine on lihtsam ja objektiivsem ning vaidluste tõenäosus väheneb. Kokkuvõttes nõuab KMH litsentside menetlemine ning KSH juhteksperdi nõuete kontrollimine vähem aega.

- Mõju KMH/KSH menetluse kvaliteedile. Muudatus ei mõjuta KMH ega KSH kvaliteeti, sest juhteksperdile jäävad kehtima kõik erialased pädevusnõuded ja KMH/KSH koolituse läbimise kohustus. Ainsaks riskiks on, et juhtekspert, kes pole läbinud juhtimiskoolitust, võib olla vähem teadlik projektijuhtimise teoreetilistest põhimõtetest. Seda riski maandab projektijuhtimise kogemuse nõue ning menetluste kaudu omandatav juhtimispädevus.
- Mõju haldus- ja töökoormusele. Väheneb taotleja halduskoormus ja KMH litsentsi väljastaja töökoormus. Taotleja ei pea esitama tõendit juhtimiskoolituse kohta ning litsentsi väljastaja ei pea hindama koolituse sisulist vastavust. Menetlus muutub kiiremaks ja ühtlasemaks.

6.11. Mõju avaldav muudatus

Muudetakse KMH programmi avalikustamise korda, sh loobutakse kohustusest korraldada KMH programmi avalik arutelu. Muudetakse ka aruande avaliku arutelu toimumise aega: edaspidi toimub avalik arutelu avaliku väljapaneku ajal. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekud ning vastused neile esitatakse KMH materjalides tabeli kujul.

Sihtrühm

KMH osalised: otsustajad, arendajad, eksperdid, asjaomased asutused, avalikkus, sh keskkonnaorganisatsioonid.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatused ei mõjuta KMH kvaliteeti.
- Mõju otsustajatele, arendajatele ja ekspertidele. Otsustajate töökoormus väheneb, sest avaliku arutelu korraldamisega seotud toiminguid (teavitamine, arutelu ettevalmistamine, arutelu läbiviimine, protokollimine jms) ei tule enam teha. KMH aruande arutelul ei tutvustata enam kirjalikult esitatud seisukohti, mis seni on olnud suuresti formaalne tegevus. Keskendutakse sisulisele arutelule ning kirjalikud seisukohad koondatakse ja neid käsitletakse pärast avalikustamisperioodi tervikuna. Mõju on koormust vähendav.
- Mõju avalikkusele ja keskkonnaorganisatsioonidele. Osalusvõimalus KMH programmi etapis säilib, kuna programm avalikustatakse (avalik väljapanek) ning seisukohti saab ikka esitada kirjalikult. Kohustusliku avaliku arutelu ärajätmine muudab menetluse vormi, kuid ei piira avalikkuse teavitamist ega võimalust esitada ettepanekuid ja vastuväiteid. Kohustuslik KMH programmi arutelu on senini olnud pigem formaalne ega ole andnud lisaväärtust, sest selles etapis puuduvad veel analüüsid ja mõjuhinnangud. KMH aruande avaliku arutelu avaliku väljapaneku käigus võimaldab arutelul osalejatel tutvuda tegelike hinnangute ja uuringutega ning esitada sisulisi ettepanekuid. Uus lähenemine annab avalikkusele ka võimaluse esitada pärast arutelu ka kirjalikke küsimusi ja ettepanekuid, mis tugevdab avalikkuse rolli KMH lõppjäreldeste kujunemisel. Kokkuvõttes paraneb avalikkuse kaasatus ning suureneb võimalus KMH aruande sisu mõjutada.
- Halduskoormus. Halduskoormus väheneb kõikidel osalistel, kuna KMH programmi avalik arutelu kui formaalne protseduur jääb ära. Menetlus muutub lühemaks ja vähem bürokraatlikuks, säilitades samas avalikkuse osaluse võimaluse.

6.12. Mõju avaldav muudatus

Täpsustatakse või loobutakse KMH programmi ja aruandega seotud sisulise lisaväärtuseta menetlustoimingutest: avalikustamisele eelnevast formaalsest KMH programmi/aruande kontrollist ning arutelujärgsest asjakohasuse ja piisavuse kohta seisukoha andmise nõudest.

Sihtrühm

KMH osapooled: otsustajad, arendajad, eksperdid.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Muudatus ei mõjuta KMH sisu kvaliteeti ega keskkonna kaitstuse taset, kuna nii programmi kui ka aruande nõuetele vastavuse kontroll, mis peab tagama sisulise kvaliteedi, jääb kehtima.
- Mõju otsustajatele. Otsustaja töökoormus väheneb, kuna kaovad eelnevad formaalsed kontrollid ja avalikustamise järel antavad eraldi seisukohad, mis ei parandanud hindamise sisu, kuid pikendasid menetlust. Menetlus muutub lihtsamaks ja otsustaja saab keskenduda sisulistele küsimustele.
- Mõju arendajatele ja ekspertidele. Väheneb halduskoormus ja kiireneb menetlus (nii programmi kui ka aruande etapis vähemalt 35 päeva, kokku 70 päeva), sest sisulise lisaväärtuseta menetlusetappidest loobutakse.
- Haldus- ja töökoormus. Väheneb arendajate halduskoormus ja otsustajate töökoormus, kuna kaovad sisulist väärtust mitte andvad formaalsed kontrollid ja avalikustamise järel antavad eraldi seisukohad. Menetlus muutub lühemaks ja vähem bürokraatlikuks.

6.13. Mõju avaldav muudatus

Järelhindamise menetluse KeHJSis reguleeritud kujul kaotamine, kuna see pole rakendunud. Järelhindamisega taotletavad eesmärgid (tegevuse tegelike mõjude hindamine, lisameetmete vajaduse selgitamine) on saavutatavad toimiva tegevusloapõhise seire, aruandluse ja kogutud andmete analüüsiga.

Sihtrühm

KMH osalised.

Kaasnev mõju

- Mõju keskkonnale. Mõju puudub. Järelhindamise eesmärgid tagatakse tegevusloapõhise seire kaudu ning eraldi järelhindamise menetluse puudumine ei vähenda keskkonna kaitstuse taset ega tegelike mõjude tuvastamise võimalusi.
- Mõju osalistele. Mõju puudub, kuna järelhindamise menetlust ei ole seni rakendatud ning osalistel pole olnud menetluse selle osaga seotud kohustusi ega kulusid.
- Halduskoormus. Halduskoormus ei muutu. Järelhindamist ei ole tehtud ning eraldi menetlusetapp ei ole ühelegi osalisele koormust tekitanud.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevus, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõukohase seadusega kavandatud muudatused on menetluslikud ning ei too otsest tulu riigieelarvesse ega nõua lisakulusid. Väikese mahuga digiarendusi KOTKASes ja ehitusregistris, et arendajad saaksid koos tegevusloa taotlusega esitada KMH eelhinnangu kavandi, rahastatakse olemasolevate arenduskulude eelarverealt.

8. Rakendusaktid

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seoses muudetakse järgmisi rakendusakte (määruste kavandid on toodud lisas):

- 1) Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määrus nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“;
- 2) keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“;
- 3) keskkonnaministri 01.09.2017 määrus nr 34 „Keskkonnamõju hindamise aruande sisule esitatavad täpsustatud nõuded“;

- 4) keskkonnaministri 29.04.2004 määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“;
- 5) keskkonnaministri 31.05.2005 määrus nr 46 „Keskkonnamõju hindamise litsentsi ja selle taotluse vormid“ (kavandit ei ole seletuskirjale lisatud, kuna muudatuse iseloom on tehniline);
- 6) keskkonnaministri 29.06.2017 määrus nr 20 „Keskkonnaotsuste infosüsteemi asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus“.

Keskkonnaministri määrustes tehakse täpsustused eelnõukohases seaduses tehtavate muudatuste alusel (nt eelhinna kavandi esitamise nõue, mõiste „heaolu“ väljajätmine). Uue rakendusaktina on lisatud energeetika- ja keskkonnaministri määruse kavand „Asjaomaste asutuste täpsustatud loetelu“ (lisas kavand 3).

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Justiits- ja Digiministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Siseministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks järgmistele asutustele, ettevõtetele ja ühendustele: Maa- ja Ruumiamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Planeerijate Ühing, Eesti Tööstuste Keskliit, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Ringmajandusettevõtete Liit, Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit, Eesti Vee-ettevõtete Liit, Eesti Sadamate Liit, Eesti Vesiviljelejate Liit, Eesti Avamere Vesiviljelejate Ühistu, Eesti Taastuvenergia Koda, Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon, Elektrilevi OÜ, Elering AS, OÜ Severitas, Nomine Consult OÜ, Eco Consult OÜ, ABIRONE OÜ, OÜ GeoKes, Mäebüroo Nord OÜ, OÜ J.Viru Markseideribüroo.